

HUMANITIES INSTITUTE
Serhat Tertemiz, MA

LEYLÂ İLE MECNUN (1928)

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889 – 1956)

İçindekiler

Leylâ ile Mecnun
Bir Sahtekârlık Davası
Başkasının Eliyle
Masum Bir Hile
Çocuk Kavgası
Gamsızın Ölümü
Bir İntihar Şakası
Sönmüş Ocak
Gurur
Nikâh Yüzüğü
Sahte Banknot
Hırsız
Eski Bir Gazeteci
Minyatür
Havva Yenge
Karakolda
Eski Hâtıra
Rüya-yı Sadık
Kabineler Nasıl Devrilir?
Hırsız
Şiire Tövbe Eden Adam
Eski Bir Yara
Kaçırılmış Fırsat
Avukat
Balta
Nişanlıdan Mektuplar
İnce Hesaplar
Ruhları Davet
Kirazlar
Sesli Kayalar Çiftliği
Meşru Mazeretler
İri Yarı Delikanlı
Sokaktan Sesler
Resul Hocanın Gazası
Ahaliyi Kolaylığa Alıştırmak Korkusu
İlk Müşteri
Papağan Yumurtası
Çocuğun Selameti İçin
Akşam Pazarı
Halaskârlar
Hava Tebdili
Şüpheli İsmifail

Hakkında

Reşat Nuri Güntekin'in ilk defa Suhulet Kütüphanesi tarafından neşredilmiş olan *Leylâ ile Mecnun* adlı eseri, daha sonra İnkılâp Yayınevi tarafından yeniden yayımlanmıştır. Toplamda kırk iki müstakil öyküden oluşan eserde yer alan her yazınsal metin genellikle aşk, evlilik, aldatma, aldanma, gurur, kıskançlık ve sevgi gibi temaları işlemektedir. "Reşat Nuri Güntekin'in birçok hikâyesinin toplandığı bu kitap, insanların gönül dünyalarının zenginliğini, aşkın, sevginin ve dostluğun bütün

renklerini ustalikle sergiliyor. Mektuplar, anilar ve gercekler basariyla dile getirilmis. Bu kitapta ayrıca birkaç küçük oyun da yer alıyor” (Güntekin 2007, arka kapak). Bu eserde müellifin bazı kısa tiyatro oyunları da yer almaktadır.

LEYLÂ İLE MECNUN

Kişiler

Rıza Ehli dil bir misafirdir.
Vecdi Yaşlı bir sanatkârdır.
Mazhar Anlatının başkarakteri eski bir şebenderdir.

Anlatıda yer alan diğer anlatı kişilerinin isimleri şunlardır: Ragıp, Nazmi, Reis vd.

Detaylı Olay Örgüsü

Misafirlerin Aşkla İlgili Görüşleri Kâzım Bey'in evindeki kış odasında yedi sekiz misafir bir araya gelmiştir. Mavi Mecmua'daki bir müsabaka hakkında konuşulmaktadır. Mecmuadaki müsabakada katılımcıların gönül yarasının nasıl tedavi edilebileceği hakkında çözüm önerileri sunmaları beklenmektedir. Rıza bir beyit okuyarak aşk acısının dindirilemeyeceğini dile getirir. Vecdi'ye Rıza Bey'in tezinin aksini iddia eder. Mazhar ise yaklaşık üç yıl önce yeğeni olan Ziya'yı iyileştirdiğini söyler.

Mazhar'ın Ziya'ya Leylâ'nın Gerçek Yüzünü Göstermesi Küçüklüğünde bir kıza âşık olmuş olan Mazhar, sevdiği kızı gözlemleyerek ve onun hakkında nesnel değerlendirmeler yaparak ona beslemiş olduğu duyguların tamamen bir aldanma olduğunu fark etmiştir. İlerleyen yıllarda yeğeni Ziya'nın da aynı yanılığa kapıldığını fark eden Mazhar ona gerçekleri göstermeye karar verir. Mazhar Ziya'ya Leylâ'nın aslında hayal ettiği gibi bir kadın olmadığını gösterir. Leylâ Ziya'nın sandığı gibi kusursuz bir melek değildir. Sıradan her insan gibi komik durumlara düşer, olumsuz huyları vardır ve eşine isteklerini zorla kabul ettirmeye çalışır. Ziya Mazhar'la birlikte Leylâ'nın gerçek yüzünü görür ve ona beslediği duygular zaman içinde körelir.

Tema

Aşk *Leylâ ile Mecnun* adlı öyküde, aşk duygusunun ne kadar yanıltıcı olduğu Mazhar adındaki başkarakterin tecrübeleri üzerinden anlatılır. Mazhar'a göre aşk duygusu oldukça yanıltıcıdır ve gerçeklikle hiçbir bağı yoktur. Kişinin başkasına yüklediği değerlerin ve estetiğin bir yansıması olan aşk duygusunun aslında bunların yansıtıldığı kişiyle bir bağlantısı yoktur.

Kişi İncelemesi

Mazhar (Açık/Sosyal/Sorumlu/Mantıklı) 50-55 yaşlarındaki şebenderlikten azledilmiş başkarakter anlatıda aşkla ilgili bir tecrübesini paylaşır. Anlatıda yaşadığı bir olayı kendi ağzından anlatan Mazhar, olayların içinde yer alan bir eyleyen de olduğundan ben-öyküsel anlatıcı konumundadır. Küçük yaşlardayken bir kıza âşık olmuş olan Mazhar, yapmış olduğu gözlemlerle ona olan duygularının ne kadar yanlış olduğunu anlamıştır. Aynı yöntemi kullanarak Leylâ'ya âşık olmuş yeğeni de gafletten kurtarır.

Gerçekçi “Hülâsa, insan, sevdiğinden ne kadar uzaklaşırsa onu o kadar sever... “Mecnun Leylâ'yı sevdiği için sahraya çıktı” derler... Bence hakikat tamamiyle bunun aksinedir...” (Güntekin 2007, 6).

Sitemkâr “Gülmeyiniz, efendiler, ben bu tedaviyi gayet muvaffakiyetle yeğenim Ziya'ya tatbik ettim. Anlatırsam hak vereceksiniz” (Güntekin 2007, 7).

Kuşkucu “Ben – O halde, Ziya neden onu melek gibi görüyor? Yakından gördüğü vakit Leylâ, kendisini olduğu gibi değil, istediği gibi gösteriyor... Yani yüzü nasıl aktris gibi makyajlı ise, yüzünün mânaları, tavırları, sözleri de öyle...” (Güntekin 2007, 8).

Gözlemci “Bu, görünüşte hiç, fakat heyeti umumiyesi itibariyle müthiş vakaları birer birer sayamam. Yalnız birkaç misal alacağım” (Güntekin 2007, 9).

Akılcı “Devamına lüzum görmüyorum... Ziya'yı bu usulle üç aydan az bir müddette tedavi ettim” (Güntekin 2007, 11).

BİR SAHTEKÂRLIK DAVASI

Kişiler

<i>Fehim Paşa</i>	Mısırlı bir varsıldır.
<i>Hayri Bey</i>	Fehim Paşa'nın misafirlerinden biridir.
<i>Sefir</i>	Fehim Paşa'nın misafirlerinden biridir.
<i>Biraderzâde</i>	Yusuf Ali'nin kardeşinin oğludur.
<i>Muharrir</i>	Yusuf Ali'nin çalıştığı kalemde kâtiptir.
<i>Kayınbirader</i>	Yusuf Ali'nin eşinin erkek kardeşidir.
<i>Ali Asgar</i>	Kahvecidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Yusuf Ali'ye Ait Olduğu İddia Edilen Masaların, Ona Ait Olduğundan Şüphelenilmesi Mısırlı Fehim Paşa misafirlerine çok kıymetli bir yazıhanesini gösterir. Amerikan yazıhane Yusuf Ali'nin Yıldızlara Karşı adlı şiirini yazmış olduğu yazıhanedir. Ancak misafirlerden biri olan Hayri Bey Yusuf Ali'nin yazıhanesini on üç ay önce Bitpazarı'ndan satın almış olduğunu söyler. Misafirlerin arasındaki bir sefir de masayı kendisinin satın almış olduğunu söyler. Gazetelerde Yusuf Ali'nin Yıldızlara Karşı şiirini üzerinde yazdığı iddia edilen başka yazıhanelerin satış ilanları görülür. Bunun üzerine bir sahtekârlık davası açılır.

Yusuf Ali'ye Ait Farklı Masaların Öyküleri Dava sürecinde Yusuf Ali'nin yeğeni amcasının masasını neden sattığını anlatır. Amcasının masasını ölümünden sonra sattığını söyler ve amcasına ait bir mektuba yazılı olan ifadelerle iddiasını kanıtlar. Diğer masayı satan kişi Yusuf Ali'nin çalıştığı kalemde kâtiptir. İş sırasında aşırı dalgın olduğundan ve sürekli şiir yazdığından işten atılmış olan Yusuf Ali'nin masasını satmıştır. Kayınbirader de Yusuf Ali'nin geçimsizlik ve maddi sorunlar nedeniyle kız kardeşinden ayrıldığını ve masayı satması için kız kardeşine bıraktığını söyler. Kahveci Ali Asgar ise, şairi maddi sıkıntı içinde bocaladığı bir dönemde kahvehanesinde ağırladığını ve onun masalardan birinde şiir yazdığını söyler. Yokluk ve sefalet içinde şiirlerini yazan şaire ne yazdığını soran kahveciye şair cevap olara önemsiz şeyler yazdığını söyler.

Tema

Soyutlanma *Bir Sahtekârlık Davası* adlı öyküde Yusuf Ali adlı bir şairin, Yıldızlara Karşı adlı şiirini nasıl kaleme almış olduğu ve yayımlandıktan sonra neler yaşamış olduğu anlatılır. Yıldızlara Karşı adlı şiirini yazarken herkes tarafından hor görülmüş ve hırpalanmış olan Yusuf Ali, şiiri yayımlandıktan ve hayatını kaybettikten sonra hak ettiği saygıyı görmüştür. Şiirlerini yazdığı dönemde hiç kimse ona sahip çıkmamış ancak öldükten sonra özellikle varlıklı sınıf onun şiirini yazdığı masayı satın almak için birbirleriyle kapışmıştır.

BAŞKASININ ELİYLE

Kişiler

<i>Vehip</i>	Anlatının başkarakteri bir boksördür.
<i>Necmiye</i>	Arif Şadan'ın eşidir.
<i>Arif Şadan</i>	Noter ve dava vekilidir. Necmiye'nin eşidir.
<i>Komiser</i>	Vehip'i sorguya çeken komiserdir.
<i>Sıska Genç</i>	Arif Şadan tarafından dövülüp ondan intikam alan kişidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Vehip'in Necmiye'den Mektup Alması Almanya'dan memleketine üç gün önce dönmüş olan Vehip'in eline bir mektup geçer. Mektupta yazılanlara göre Necmiye on yıl önce Vehip'e âşık olmuş ve onu hiç unutamamıştır. İki kere evlenip boşanmış olan Necmiye aşk hayatındaki son şansını Vehip'le denemek ister. Necmiye Vehip'e perşembe akşamı Şûle tiyatrosunda randevu verir. Randevuya babasının eski uşağı Arif Ağa'nın da geleceğini ve 18 numaralı locayı kendisine ayırttığını söyler.

Mektubu Necmiye'nin Eşi Tarafından Dövülen Sıska Gencin Yazdığının Anlaşılması Perşembe akşamı Vehip randevu yerine gider. Tiyatronun başlamasına çok kısa bir süre kala ufak bir karışıklık yaşandıktan sonra Necmiye'yle Arif localarına girer. Vehip mektupta yazan tavsiyeleri dinleyerek Necmiye'ye yanaşır ve davetinden duyduğu memnuniyeti dile getirir. Hemen ardından Arif Vehip'in kulağını çeker ve onunla birlikte dışarı çıkar. Mektupta yazıldığı gibi Vehip Arif'e para verir ve para karşılığında Necmiye'yle baş başa kalmak istediğini söyler. Bunun üzerine kavga çıkar ve ikili karakola götürülür. Vehip'in dövdüğü kişi Necmiye'nin dava vekili eşi Arif Şadan'dır. Kısa süre önce Necmiye'ye dirsek attığı için Arif Şadan tarafından dövülmüş olan sıska genç Necmiye adıyla Vehip'e mektup yazmış ve böylece dövülüşünün intikamını almıştır.

Tema

İntikam *Başkasının Eliyle* adlı öyküde, Necmiye'nin eşi tarafından yakın geçmişte dövülmüş olan çarpık boyunlu ve sıska gencin intikam alış şekli anlatılmaktadır. Sıska genç Necmiye'nin adıyla Boksör Vehip'e bir aşk mektubu yazıp randevu verir. Necmiye'nin yanındaki adamı uşak sanan Vehip genç kadınla yakınlaşmaya çalışır. Bu sırada Arif Şadan Vehip'e saldırır. Boksör olan Vehip Arif Şadan'ı döver. Böylece genç intikamını almış olur.

MASUM BİR HİLE

Kişiler

Ahmet Naci Anlatının başkarakteri, eski dostu Hüseyin'in ticarethanesinde memurdur.
Hüseyin Cemal Ahmet Naci'nin harp döneminde zengin olmuş dostudur.
Leman Lebib Harp döneminde yoksullaşmış olan Leman ticarethanede kâtibedir.

Detaylı Olay Örgüsü

Hüseyin Cemal'le Ahmet Naci'nin Dostluğu Hüseyin Cemal'in ticarethanesinde bir memur olarak görev yapan Ahmet Naci onun en eski dostudur. Yaşça Hüseyin Cemal'den büyük olan Ahmet Naci okul yıllarında ona ağabeylik etmiştir. I. Dünya Savaşı yıllarında zabıt olarak cephelerde savaşmış olan Ahmet Naci defalarca yaralanmıştır. Harp sona erdikten sonra bir köy mektebinde öğretmenlik yapmaya başlamıştır. Hüseyin Cemal Ahmet Naci'nin bir köy okulunda öğretmenlik yapmasını içine sindirememiş ve onu işyerine memur olarak almıştır.

Ahmet Naci'nin Âşık Olduğu Leman'ı Hüseyin'le Evlendirmesi Çok çalışkan olmasına rağmen eğlenceye ve sefahate düşkün olan Hüseyin Cemal yalnızdır. Ahmet Naci Hüseyin Cemal'i hasta ve solgun bir halde görür. Ahmet Naci'ye göre Hüseyin Cemal'in içinde bulunduğu durumdan kurtulabilmesi için evlenmesi gerekmektedir. Ahmet Naci Hüseyin Cemal'e, ticarethanesinde çalışan Leman Lebib'in ona sırlıklam âşık olduğunu söyler. Aslında varlıklı bir ailenin kızı olan Leman Lebib'e ailesinden kalan miras Rumeli topraklarında kalmıştır. Mülklerin ne zaman satılacağını ve paranın ne zaman eline geçeceğini bilmemektedir. Ahmet Naci aracılığıyla Hüseyin Cemal'in ticarethanesinde kâtime olarak çalışmaya başlamış olan Leman Lebib Hüseyin Cemal'i zaman zaman eleştirir. Ancak Ahmet Naci Leman Lebib'e yalnız olduğunu, Hüseyin Cemal'in kendisine âşık olduğunu ve onunla evlenmesi gerektiğini söyler. Üç ay sonra Leman-Hüseyin çiftinin nikahı kıyılır. Çift Ahmet Naci'ye teşekkür eder. Düğünden sarhoş bir halde ayrılan Ahmet Naci kendi kendine artık Leman'ı kaybetme korkusu yaşamayacağını söyler.

Tema

Aşk *Masum Bir Hile* adlı öyküde Ahmet Naci'nin Leman Lebib'e duyduğu aşk ve onu her zaman görebilmek için yapmış olduğu fedakârlık anlatılır. Yoksul ve kimsesiz olan Leman'a Ahmet âşiktir. Leman'ı daima görebilmek ve onun mutlu olmasını sağlamak için Ahmet Leman'ı Hüseyin

Cemal'le evlendirir. Ahmet Leman'a olan aşkını hiçbir zaman itiraf etmez. Ancak onun güvende olduğunu ve onu daima göreceğini bilerek mutlu olur.

ÇOCUK KAVGASI

Kişiler

<i>Pakize</i>	Ali Rıza'nın sekiz yaşındaki öz kızıdır.
<i>Ali Rıza</i>	Eski bir mahkeme azasıdır. Pakize'nin babasıdır.
<i>Naciye</i>	Ali Rıza'nın ikinci eşidir.
<i>Ferhunde</i>	Naciye'nin numune mektebinden arkadaşıdır.
<i>Efser</i>	Naciye'nin öz çocuğudur.

Detaylı Olay Örgüsü

Naciye'nin Evliliğinden Memnuniyetsiz Olması Mahkeme azası olan ikinci eşinin Pendik'teki köşkünde yaşayan Naciye, bir ud muallimiyle evlenen küçüklük dostu Ferhunde'yle birlikte İstanbul hakkında sohbet etmektedir. Ferhunde kırsalda yaşamaktan sıkılmış ve bir an öce İstanbul'a gidip eğlence ortamlarında zevk içinde yaşamının hayalini kurmaya başlamıştır. Ferhunde Naciye'yi İstanbul'a gelmesi ve yanlış adamla evlendiği konusunda ikna etmeye çalışır. Naciye de Pendik'teki kırsalda yaşamaktan ve Pakize adlı üvey kızına bakmaktan sıkılmıştır.

Pakize'nin Babasını Kurtarmak İçin Kendini Feda Etmesi Büyükannesinin vefatından sonra baba evine geri dönmüş olan Pakize üvey annesi tarafından şiddet görmektedir. Bir gün köşkün bahçesinde üvey kardeşini salıncakta sallamadığı için Naciye tarafından dövülür. Akşam vakitlerinde Naciye'nin şikâyetleri üzerine Ali Rıza Pakize'yle görüşür. Ali Rıza Pakize'ye Naciye'yle Efser'e neden kötü davrandığını sorar. Ancak Pakize suçlamaları kabul etmez ve asıl şiddete maruz kalan kişinin kendisi olduğunu söyleyip vücudundaki çürükleri gösterir. Eşini kaybettikten sonra Naciye'yle evlenmiş olan Ali Rıza, eşini kaybetmekten korktuğundan kızına yapılanları görmezlikten gelmiştir. Ancak Pakize'nin gözlerinde merhum eşini gören Ali Rıza tavrını tamamen değiştirir ve öz kızını korumaya başlar. Bundan dolayı Ali Rıza-Pakize çifti ayrılma safhasına gelir. Babası Ali Rıza'nın Naciye'ye ne kadar düşkün olduğunu ve boşanmaları durumunda onun ölebileceğini öngören Pakize bir dereceye kendini atarak intihar eder.

Tema

Sevgi *Çocuk Kavgası* adlı öyküde annesi öldükten sonra büyükannesinin yanında yaşamaya başlamış olan Pakize'nin baba evine döndükten sonra üvey annesiyle üvey kardeşleri tarafından gördüğü şiddet ve babasının evliliğini kurtarmak için yapmış olduğu fedakârlık anlatılır. İkinci eşinden ayrılması durumunda babasının üzüntüden ve yalnızlıktan ölebileceğini öngören Pakize, babasının evliliğini ve hayatını kurtarmak için maruz kalmış olduğu haksızlığa rağmen kendi canını feda eder.

GAMSIZIN ÖLÜMÜ

Kişiler

Gamsız Sarı tüylü ve ihtiyar mahalle köpeği anlatının başkahramanıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Gamsız'ın Çocuklarını Kaybetmesi ve Anaokulu Çocuklarını Sahiplenmesi Talebe bayram gününde anaokulu öğrencileri yürüyüş için hazırlanmaktadır. Beş altı yaşlarında olan çocuklar birbirlerine yardım edip hazırlıkları tamamlar ve yürüyüşe başlarlar. Ancak bu tür yürüyüşlere öncülük eden Gamsız adlı köpek bir süre etrafta görülmez. Yıllar önce yavruları zehirli gıda yemekten ölmüş olan Gamsız neşeyi anaokulunda bulmuştur. Yaşadığı mahalleyi terk edip anaokuluna yerleşmiş ve çocuklarla arkadaş olmuştur. En çok da kimsesiz ve yoksul çocuklara arkadaşlık etmektedir. Çocukların hasta oldukları ya da yaralandıkları zamanlar da onlara hastabakıcılık yapar.

Gamsız'ın Bir Çocuğu Kurtarması ve Ölmesi Kısa bir süre sonra Gamsız tören alayının başında görülür. Bir dere kenarında durup eğlenilir. Ancak her geçen dakika durumu daha da kötüleşen

Gamsız bir taş aralığına girer ve verilen hiçbir yemeği yemez. Çocuklardan biri onun zehirlendiğini anlasa da öğretmenler çocukları Gamsız'dan uzaklaştırır. Ancak çocuklar gizlice düzenli olarak Gamsız'ın durumunu kontrol ederler. Bir süre sonra Gamsız'ın durumunun kötüleştiği ve ölmek üzere olduğu haberi gelir. Öğretmenlerine yakalanmadan Gamsız'ın yanına ulaşmayı başaran çocuklar onun kendini tamamen kaybettiğini ve acı içinde çırpırırken kan içinde kaldığını görürler. Dereye doğru koşmaya başlayan Gamsız, köprüyü geçmeye çalışırken korkudan dereye düşen bir kızı kurtarmak için dereye atlar. Gamsız kızın kurtarılmasını sağlar ancak kendi hayatını kaybeder.

Tema

Sevgi *Gamsızın Ölümü* adlı öykü, insanların koyduğu zehirli ekmekleri yediklerinden yavrularını kaybetmiş ancak daha sonra küçük çocuklarla dostluk ve onlara annelik yapmaya başlamış olan Gamsız adlı köpeğin öyküsü anlatılır. Yavrularını kaybettikten sonra mutluluğu küçük çocuklarda bulmuş olan Gamsız insanların acımasızlığına karşı direnir. Zehirli ekmek yediğinden dolayı hayatını kaybettiği anda bile küçük bir çocuğu kurtarır.

BİR İNTİHAR ŞAKASI

Kişiler

<i>Muallâ</i>	Köşk sahibinin kızıdır. Cevad'ın nişanlısı olsa da Nesib'i sevmektedir.
<i>Cevad</i>	Mualla'nın nişanlısıdır.
<i>Nesib</i>	Anadolu'da görev yapacak maarif müdürüdür. Mualla'nın kuzeni ve âşığıdır.
<i>Necdet</i>	Mualla'nın arkadaşısıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Muallâ'nın İntihar Eden Genç Gelinden Etkilenmesi Evdeki davet sırasında Muallâ ve arkadaşları gizlendikleri bir dolapta, evlenmek üzere olan genç bir kızın intihar haberini okurlar. Gelinliğini giydikten sonra intihar etmiş olan kız, hayatının en mutlu döneminde olduğunu ve zaman içinde sevdiği adamın sevgisinin kaybolacağını belirten bir mektup bırakmıştır. Bu konu, evin genç kızı Muallâ, Muallâ'nın nişanlısı Cevad ve kuzeni Nesib arasında tartışılır. Muallâ intihar eden genç kızla empati yapmaya çalışır ve ona hak verir. Ancak Nesib intihar eden kızın bir tür rahatsızlığa yakalandığını ve boş hüylalara kapıldığını söyler. Cevad ise Muallâ'nın intihar etmesi durumunda kendi canına kıyacağını söyler.

Tertiplenen Sahte İntihar Olayıyla Gerçek Aşığın Ortaya Çıkması Ev sahiplerinin müdahalesi üzerine konu kapatılır. Ancak dışarı çıkan genç kızlar aynı konu üzerine konuşmaya devam ederler. İntihar etmesi durumunda evleneceği adamın ne yapacağını merak eden ve belki bu sayede ona âşık olabileceğini düşünen Muallâ sahte bir intihar olayı tertipler. Kızlar Nesib ile Cevad'ı alıp bir uçurumun kenarına gelirler. Uçurumun kenarında bir not bulunur ve notta Muallâ'nın kendini intihar ettiği yazmaktadır. Cevad gözyaşlarına hâkim olamaz. Notu okuyan Nesib kendini uçurumdan aşağı atar. Zira aslında Nesib'le Muallâ birbirlerine âşıklardır.

Tema

Aşk *Bir İntihar Şakası* adlı öyküde, gazetede okumuş olduğu bir intihar vakasından etkilenen Mualla'nın, kendini öldürmesi durumunda sevdiği ve kendisini sevdiğini söyleyen kişinin ne yapacağını merak eder. Bundan dolayı sahte bir intihar tertipler. Onun öldüğü haberini alan Cevad yerine kuzeni Nesib intihar eder. Her ne kadar Nesib kendini aşka ve duygusallığa inanmıyormuş gibi göstermiş olsa da almış olduğu haberden duyduğu acı onu intihara sürükler.

SÖNMÜŞ OCAK

Kişiler

<i>Remzi</i>	Nüveyre'nin eşidir ve Anadolu'daki bir kasabada öğretmenlik yapmaktadır.
<i>Nüveyre</i>	Remzi'nin eşidir ve Kıbrıslı varlıklı bir ailenin kızıdır.
<i>Şekip</i>	Yüzbaşısıdır. Behire'nin eşidir.
<i>Behire</i>	Şekip'in eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Nüveyre'nin Remzi'yi Habersizce Terk Etmesi Bir Anadolu kasabasındaki tren istasyonunda sevgililer birbirlerini uğurlamaktadırlar. Yüzbaşı Şekip'in eşi Behire birkaç aylığına İstanbul'daki ailesinin yanına gitmek zorundadır. Şekip-Behire çifti birbirlerinden ayrılmakta oldukça zorlanır. Behire'nin trendeki mektep arkadaşı Nüveyre onu vagona çeker. Remzi de Şekip'i zorla tren istasyonundan uzaklaştırır. Nüveyre Behire'ye üzülmemesini ve birkaç ayın çok çabuk geçeceğini söyler. Ardından gözyaşları içinde kendisinin bir daha geri dönmeyeceğini söyler. Kıbrıslı varlıklı bir ailenin kızı olan Nüveyre Remzi'nin yanında mutluluğu bulamamıştır. Zira Remzi gündüzleri öğrencileriyle ve akşamları da işiyle uğraşmaktadır. Behire Nüveyre'ye çok üzülür ve onu terk ettiğini söylemeden kocasını terk etmesini anlamakta zorlanır.

Remzi'nin Nüveyre'ye Hislerini ve Düşüncelerini Anlatması, Nüveyre'nin Remzi'ye Geri Dönmesi Demiryolunun bir bölümünde çıkan sorun üzerine tren geri döner. Nüveyre eşini yerde ölü gibi yatmış bir halde bulur. Nüveyre Remzi'nin hasta olduğunu düşünür. Sorununu Nüveyre'ye anlatmama konusunda kararlı olsa da Remzi en sonunda içini döker. Remzi Nüveyre'ye kasabada sıkıldığını, evlendiğine pişman olduğunu ve bir gün evi terk edip gideceğini bildiğini söyler. Hatta bu gerçeği daha evlenmeden önce anlamıştır. Ertesi gün Nüveyre yeniden Kıbrıs trenine binip yola çıkar. Ancak akşam vakitlerinde eve geri döner. Nüveyre Remzi'ye Kıbrıs'a gitmesi durumunda ölene kadar pişman olacağını ve bundan sonra birbirlerini mutlu etmek için çok daha fazla çaba göstereceklerini söyler.

Tema

Aşk *Sönmüş Ocak* adlı öyküde, kendini işine ve öğrencilerine verdiği renksiz bir hayat yaşayan Remzi'nin eşi tarafından terk edilmek istenmesi anlatılır. Varlıklı bir ailenin kızı olan Nüveyre bir daha geri dönmek üzere Kıbrıs'a doğru yola çıkar. Ancak trenin geri dönmesi nedeniyle Remzi'nin hislerini ve düşüncelerini öğrenen Nüveyre onu terk etmekten vazgeçer. Artık birbirlerini mutlu etmek için daha çok çabalayacaklarını söyler.

GURUR

Kişiler

<i>Vecihe</i>	Anlatının başkarakteri Şevket Bey'in kızıdır.
<i>Celil Ziya</i>	Şevket Bey'in çalıştığı tütün şirketinin müdürüdür.
<i>Şevket Bey</i>	Vecihe'nin babasıdır. Tütün şirketinde kasadardır.
<i>Anne</i>	Vecihe'nin annesidir ve Şevket Bey'in eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Şevket Bey'in Varsılken Yoksul Olması Geçmişte varlıklı bir kişi olan Şevket Bey eşi tarafından idare edilerek servetini korumayı başarmıştır. Ancak kazaya benzer bir hastalık nedeniyle eşini kaybettikten sonra kendini kumara ve içkiye vermiştir. Bundan dolayı zaman içinde servetini yitiren Şevket Bey bir düşkün durumuna gelmiştir. Bankada iki yıl çalıştıktan sonra Celil Ziya Bey'in tütün şirketinde kasadar olarak çalışmaya başlamış olan Şevket Bey'in mali durumu düzelmeye başlamıştır. Şevket Bey için üzülen ve onu düşünen kızı Vecihe, ikamet ettikleri evin bahçesiyle ilgilenir ve onu her gün neşeye karşılar. Bu sayede Vecihe Şevket Bey'i yeniden mutlu biri yapar.

Vecihe'nin Babası Şevket Bey'in Borcunu Ödemesi Bir süredir tütün şirketinin müdürü olan Celil Ziya Bey Vecihe'yle ilgilenmektedir. Vecihe'nin bahçeyle ilgilendiği zamanlarda çeşitli bahanelerle evin önünden geçer ve genç kızla sohbet eder. Başlarda Vecihe'ye karşı olan mesafesini koruyan Celil Ziya Bey zaman içinde ona karşı cüretkârlaşır. En sonunda Celil Bey Şevket Bey'in eve gelmediği bir akşam Vecihe'yle görüşür ve eve girip ona sarkıntılık eder. Aşırı gururlu bir kişiliğe sahip olan Vecihe Celil Ziya'yı reddetse de ilerleyen zamanlarda onu kaldığı yerde ziyaret eder. Şevket Bey'in konyağını içerek sarhoş olmuş olan Vecihe Celil Ziya'yla birlikte olur. O geceden sonra Vecihe'yle Şevket Bey başka bir yere taşınırlar. Bir süre sonra Şevket Bey hayatını kaybeder. Celil Ziya Bey Vecihe'yle ilgili çok kötü şeyler düşünse de zaman içinde ona karşı olan düşünceleri değiştirir ve onu arar. Vilayetlerden

birinde banka kâtibesi olarak çalışan Vecihe'yi bulur ve neden kendisini terk etmiş olduğunu ona sorar. Vecihe Celil Ziya'ya babasının kasadan para çaldığını bildiğini, kendisinin de bunu öğrendiğini, babası para çalan bir kızın da en az onun kadar edepsiz olacağını düşünülüğünü bildiğini söyler. O gece Vecihe Celil Ziya'yla birlikte olarak babasının borcunu ödemiştir. Zira kimseye borçlu kalamayacak kadar gururludur. Haftalarca uğraştıktan sonra Celil Ziya Vecihe'yi kendisiyle evlenmeye ikna eder.

Tema

Gurur Gurur adlı öyküde, çalıştığı tütün şirketinden para çalan babasının yaptığı hatanın kefareтини ödemek zorunda kalan Vecihe'nin şirketin müdürüyle yatması anlatılır. Aşırı gururlu bir genç kız olan Vecihe kendisinin ve ailesinin adının kirlenmemesi için elinden geleni yapar. Ancak babasının yaptığı hatalar nedeniyle Vecihe Celil Ziya'yla birlikte olmayı bir borç bilir. Zira Celil Ziya tarafından aşağılık bir kadın olarak görüldüğünü bilir. Şevket Bey'in ölümü üzerine Vecihe yaşadığı yeri terk eder.

Kişi İncelemesi

Vecihe (Sosyal/Sorumlu/Mantıklı) Çok küçük yaşlarda annesini kaybetmiş olan Vecihe babasıyla yalnız yaşamaya başlamıştır. Eşi öldükten sonra kendini kumara ve içkiye vermiş olan babasını mutlu etmek için bahçeyi canlı tutar ve onu her gün neşe ve mutluluk içinde karşılayıp evden uğurlar. Aşırı gururlu bir genç kız olan Vecihe bu niteliğiyle ön plana çıkar. Babasının borcunu ödemek için kendisini aşağılık bir kadın olarak gören Celil Ziya'yla birlikte olur.

Düzenli “Her akşam, âdet ettiği üzere, ortalık kararırken, küçük kovasını almış, bahçedeki çiçekleri sulamaya çıkmıştı. Beş on dakika sonra, sokaktan geçen Celil Ziya Bey, parmaklığın önünde durarak seslendi (...)” (Güntekin 2007, 66).

Cömert “Genç kız, kocaman bir ortanca kopardı. Parmaklığın arasından Celil Beye uzattı (...)” (Güntekin 2007, 66).

Tertipli “Celil, hayretle ona baktı. Bu nikbin, daima şen genç kızın ilk defa yorgunluktan ve baş ağrısından şikâyet ettiğini işitiyor, bunu bir maksatla söylediğini düşünemiyordu” (Güntekin 2007, 67).

Gururlu “ – Bilirsiniz ki ben, mağrur bir kızım... Fakirliğimin derecesini saklamaya tenezzül etmeyecek kadar mağrur bir kızım... Hali, vakti yerinde insanlardan arkadaşım olamaz...” (Güntekin 2007, 67).

Mahkûm “Kasanızdan para çalmış... Önce, onu mahkemeye vermek istemişsiniz... Sonra vazgeçerek affetmişsiniz... Mürüvvet ve insaniyetiniz sayesinde bu mesele de kapanmış... Fakat ben de, babam da birdenbire gözünüzde en âdi insanlar menziline düşmüştük...” (Güntekin 2007, 78).

NIKÂH YÜZÜĞÜ

Kişiler

<i>Remziye</i>	Anlatının başkarakteri binbaşının kızıdır ve Muzaffer'e âşıktır.
<i>Süheylâ</i>	Remziye'nin otuz yaşındaki ablasıdır.
<i>Muzaffer</i>	Remziye'nin kuzenidir ve Remziye'ye âşıktır.
<i>Hasip</i>	Remziye'nin amcasıdır ve varıl bir iş insanıdır.
<i>Feriha</i>	Hasip'in eşidir.
<i>Binbaşı</i>	Askerlikten emekli olmuş karakter Remziye'nin babasıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Remziye'nin Muzaffer'in Düğününe Gitmesi Binbaşılıktan emekli olan ağabey, ticaret yaparak varsıllaşmış olan küçük erkek kardeşi tarafından küçük görüldüğünden onunla bütün ilişkisini kesmiştir. Binbaşının kızı olan Remziye küçüklüğünde amcasının oğlu Muzaffer'le nişanlılığa benzer bir ilişki yaşamıştır. Fakat iki erkek kardeşin birbirinden kopmasıyla sevgililer de birbirinden uzaklaşmak zorunda kalmıştır. Bir ticarethanede çalışmaya başlamış olan Remziye eve döndüğünde ablası Süheylâ'dan bir haber alır. Uzun zaman sonra Hasip amcaları onları ziyarete gelmiş ve oğlu Muzaffer'in düğününe aileyi davet etmiştir. Binbaşı kızlarının hatırı için kardeşini iyi ağırlamış ve

düğüne katılmayı kabul etmiştir. İki kız kardeş, çocukluklarının en güzel günlerinin geçtiği amcalarının köşküne neşeyle giderler.

Muzaffer'in Remziye'yle Evlenmeye Karar Vermesi Köşkte ağırlandıkları zaman içinde iki kız kardeş yoksullukları nedeniyle başkaları tarafından ezilmemeye çok dikkat ederler. Hizmetçilerden özel muamele görmeyi ve kendilerine ayrıcalık yapılmasını istemezler. Düğün sırasında gelinin gelinliğinin bir tarafının sökülmesi üzerine Remziye eline iğneyle iplik alarak yırttığı diker. Ardından nikâh yüzüğü aranır ancak bulunamaz. Remziye konuklara yüzüğü kendi parmağına taktığını ancak onu çıkaramadığını söyler. Remziye'nin parmağının kanadığını gören Muzaffer onu doktora götürür. Yüzük kesilir ve bu yolla parmaktan çıkarılır. Muzaffer Remziye'ye yüzüğü neden kendi parmağına taktığını bildiğini söyler. Ardından aile baskısı nedeniyle neden evlenmek zorunda kaldığını anlatır. Köşke geri dönmek istemeyen Remziye'yle binbaşının evine dönen Muzaffer; ailesinin baskısıyla evlenmekten vazgeçtiğini, süslü ve nazik bir kadınla evlenmek istemediğini ve evlilikten vazgeçip Remziye'yle evleneceğini söyler.

Tema

Aşk *Nikâh Yüzüğü* adlı öyküde babası binbaşılıktan emekli olan Remziye adlı genç kızla, babası binbaşıyla kardeş olan bir tüccarın oğlu olan Muzaffer'in aşkı anlatılır. Düşünsel olarak ayrı dünyaların insanları olan Remziye'yle Muzaffer küçükken birbirlerine âşık olsalar da iki ailenin birbirinden kopmasıyla ayrı düşmüşlerdir. Ancak Muzaffer'le Remziye ailelerinin durumunu göz ardı ederek birbirleriyle evlenmeye karar verirler.

SAHTE BANKNOT

Kişiler

<i>Mutasım Efendi</i>	Başkarakter evkaf memurudur. Çalışkanlığı ve güvenilirliğiyle ön plana çıkar.
<i>Baba</i>	Mutasım Efendi'nin dersiam olan babasıdır.
<i>Ahmet</i>	Dairedeki çalışanlardan biridir.
<i>Ali Osman</i>	Dairenin uçarı, topal kâtibidir.
<i>Bakkal</i>	Banknotun sahte olduğunu ilk anlayan işletmecidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Mutasım Efendi'nin Çalışkanlığı ve Güvenirliği Son on iki yıldır evkaf memuru olarak görev yapan Mutasım Efendi amirleri tarafından sürekli takdir edilmektedir. Amirler çalışanlarını azarladığında devamlı olarak onlara Mutasım Efendi'yi örnek gösterirler. Babası eski Fatih dersiamlarından olan Mutasım Efendi küçüklüğünde evde eğitim almıştır ve bundan dolayı nasıl eğleneceğini ve insanlarla iletişim kuracağını bilmemektedir. Mutasım Efendi'nin tek eğlencesi iş arkadaşlarına Arapça veya Farsça lakaplar takmaktır. Dairenin uçarı kâtiplerinden biri olan Ali Osman Mutasım Efendi'yi her ne kadar baştan çıkarmaya uğraşmışsa da bunu başaramamıştır.

Mutasım Efendi'nin Gözden Düşmesi ve Sefahat Düşkünlüğü Bakkaldan alışveriş yaptığı bir gün Mutasım Efendi'ye, vermiş olduğu yirmi beş liralık banknotun sahte olduğu söylenir. Diğer esnaflardan da aynı karşılığı alan Mutasım Efendi telaş içinde daireye gider ve durumu ilgili kişilere bildirir. Meşakkatli bir uğraşının ardından Mutasım Efendi'nin müşkülâtına çare bulunamaz. Bunun üzerine Ali Osman Mutasım Efendi'ye parasını büyük paraların döndüğü yerlerde harcayabileceğini söyler. Büyük paralarla alışveriş yapılan işletmelerde yirmi beş liranın sahte olup olmadığına kimse bakmayacaktır. Ali Osman'ın tavsiyesine uyan Mutasım Efendi bir birahaneye giderek ilk kez bira içer. Parasının sahte olduğunun anlaşılması üzerine Ali Osman'la birlikte geneleve de gider. Parayı genelev sahibine vermeyi başarmış olan Mutasım Efendi ertesi sabah iş yerinde uyuyakalmışken amiri tarafından makamına çağrılır. Genelev sahibi Mutasım Efendi'yi kendisine sahte banknot vermekle suçlar. O günden sonra Mutasım Efendi'nin güvenilirliği zedelenir ve kendisini eğlenceye adar.

Tema

Aldanma *Sahte Banknot* adlı öyküde, babası tarafından iyi terbiye edilmiş ve eğitimini evde almış olan Mutasım Efendi'nin kişilik değişimi anlatılır. Hayatı boyunca hiç eğlencenin ve zevk almanın tadına varamamış olan Mutasım Efendi yaşadığı talihsiz bir olay nedeniyle bir arkadaşının

yönlendirmesiyle alkol içer ve bir kadınla cinsel birliktelik yaşar. Mutasım Efendi güvenirliliğini ve itibarını kaybetmiş olsa da bundan gocunmaz. İlk defa almış olduğu hazların bağımlısı haline gelir.

HIRSIZ

Kişiler

<i>Şerife Hanım</i>	Evin aşçısıdır.
<i>Nusret Bey</i>	Evin sahibidir.
<i>Büyük Hanım</i>	Ev ahalisinin büyüklerinden biridir.
<i>Niyazi Bey</i>	Nusret'in büyük kayınbiraderidir. Elli beş yaşındadır.

Detaylı Olay Örgüsü

Evdeki Eşyaların Tahrip Edilmesi Evin aşçısı olan Şerife Hanım'ın çığlıklarıyla uyanan ev ahalisi, evde yangın çıktığını ve Şerife Hanım'ın kıyafetinin mangal ateşiyle tutuştuğunu sanırlar. Ancak çevreye bakıldığında eve bir hırsız girdiği anlaşılır. Halılar, vazolar, mobilyalar ve tablolar ciddi derecede zarar görmüştür. Şerife Hanım'ın da ipek şemsiyesi iki parçaya ayrılmıştır. Ancak yapılan tahkikat sonucunda evden hiçbir eşyanın çalınmadığı ve yalnızca eve zarar verilmek istendiği anlaşılır.

Evdeki Eşyaların Neden Tahrip Edildiğinin Ortaya Çıkması İki üç günde bir eve düzenli olarak giren kişi, eşyalara zarar verip kaçmaktadır. Emniyet güçleri eve giren kişiyi bir türlü bulamaz. Kızının çeyizine bir zarar gelmesinden korkan Şerife Hanım'ın uykuları kaçır ve gece saatlerinde evin içinde dolaşmaya başlar. Bir gece evin içinde gezinirken hırsızla karşılaşan Şerife Hanım karşısında Niyazi Bey'i bulur. Yapılan soruşturma sonucunda Nusret Bey'in büyük kayınbiraderi Niyazi Bey'in ev eşyalarına kasten zarar verdiği anlaşılır. Zira Nusret Bey sürekli kumar oynadığından evdeki eşyaları satmaktadır ve evde satacak hiçbir şey kalmadığında Niyazi Bey'in kız kardeşi ağabeyinden yardım istemektedir. Niyazi Bey kız kardeşinin evine defalarca eşya almaktan bunalmıştır. Zira babaları öldüğü günden beridir kız kardeşine kendisi sahip çıkmaktadır. Niyazi Bey eşyaların yeniden satılmaması için onları tahrip etme yoluna başvurmuştur.

Tema

Usanç *Hırsız* adlı öyküde Güntekin, devamlı kumar oynadığından evdeki eşyaların satılmasına sebep olan kız kardeşinin eşinden dolayı eve defalarca eşya dizmek zorunda kalmış Niyazi Bey'in çaresizliğini ve usancını anlatır. Kız kardeşinin eşinin kumar borçları yüzünden satılan ev eşyalarının yerine başka eşyalar almaktan bunalmış olan Niyazi Bey, onların yeniden satılmaması için satın aldığı eşyaları tahrip etme yoluna gitmiştir.

ESKİ BİR GAZETECİ

Kişiler

<i>Muhiddin Bey</i>	Yeni Haber gazetesinin sahibidir.
<i>Mukbil Bey</i>	Maliye müfettişidir.
<i>Nadir</i>	Gazetenin muhbirlerinden biridir.
<i>Necip</i>	Gazetenin muhbirlerinden biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Patronla İşçilerin İddialaşması Yeni Haber gazetesinde maliye müfettişleri soruşturma yapmaktadır. Gazetenin sahibi soruşturmanın sebebini öğrenmek için çalışanlarıyla konuşur. Gazete muhbirlerinden Nadir birkaç aydır ücretlerini alamadıkları ve ücretleri de yeterli gelmediği için grev başlattıklarını söyler. Muhiddin Bey çalışanlarını her gün kahvehanelerde oturup pinekleme ve eski havadisleri gazetede haber yapmakla suçlar. Diğer bir muhbir olan Necip Muhiddin Bey'e, hiçbir sermayeye sahip değilken gazete sahibi olduğunu söyler ve hiçbir hadise olmazken nasıl haber yazacaklarını sorar. Muhiddin Bey çalışanlarına gerektiği takdirde hadise uydurmaları ya da icat etmeleri gerektiğini söyler. Gazete çalışanları ve maliyeciler Muhiddin Bey'in sözlerine gülerler. Muhiddin Bey çalışanlarına bir havadis icat edeceğini ve sözünü tutması halinde hem ödenmemiş

maaşların ödenmeyeceğini ve zam yapılmayacağını söyler. Gazeteciler Muhiddin Bey'in teklifini kabul ederler.

Patronun İddiayı Kazanması Odasına geri dönen Muhiddin Bey, Maliye Müfettişi olan arkadaşının sırtıttığını görür. Mukbil Bey Muhiddin Bey'in iddiasını gülünç bulduğunu söyler ve verdiği sözünü nasıl tutacağını sorar. Kendisiyle alay edilmesine kızan Muhiddin Bey söylemleriyle Mukbil Bey'in üzerine gider. Mukbil Bey Muhiddin Bey'i çalışanlarının ücretlerini ödemediği için utanmazlıkla suçlar. Muhiddin Bey de aynı şekilde Mukbil Bey'i maliye kasalarından para çalmakla suçlar. Bu iddianın ve söylemin üzerine kavga çıkar. Mukbil Bey Muhiddin Bey'i dövüp binadan ayrılır. Muhiddin Bey çalışanlarına dönüp sözünü tuttuğunu ve gazetede yazılacak bir vaka icat ettiğini söyler. Yaşanan vakanın gazetede haber yapılmasını ister.

Tema

Hırs *Eski Bir Gazeteci* adlı öyküde, Yeni Haber gazetesinin sahibi olan Muhiddin Bey'in ücretleri ödenmediği için isyan eden işçileriyle girdiği bir iddia anlatılır. İddiaya göre Muhiddin Bey gazetede haber olacak bir vaka yarattığı takdirde işçilerin ödenmemiş ücretlerini ödemeyecek ve maaşlara zam yapmayacaktır. Gazetede inceleme yapmaya gelen müfettişle bir arbede yaşayan Muhiddin Bey iddiayı kazanır ve eski bir gazeteci olduğunu kanıtlar.

MİNYATÜR

Kişiler

<i>Kâmuran</i>	Başkarakter, zabıt olan eşini kaybetmiş mali sıkıntılar yaşayan bir annedir.
<i>Necdet</i>	Kâmuran'ın hasta olan küçük oğludur.
<i>Besime</i>	Evin hizmetçisidir.
<i>İhtiyar</i>	Mağaza çalışanlarından biridir.
<i>Vasfiye</i>	Kâmuran'ın eski nişanlısının kız kardeşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Kâmuran'ın Mali Sıkıntılar Yaşamaları İzmir'in varlıklı ailelerinden birine mensup olan Kâmuran, kendisiyle evlenmek isteyen varlıklı bir genci nişanlıyken terk ederek bir zabıtla evlenmiş ve İstanbul'a taşınmıştır. Ancak evlendiği zabıt kısa bir süre sonra Filistin cephesinde şehit olmuştur. Bir süredir maddi sıkıntı çeken Kâmuran; çocuğunun ilaç masraflarını ödemek, onun istediği oyuncakları almak ve sütüyle diğer esnaflara olan borçlarını ödemek için eşini yaptığı minyatürü satmaya karar verir. İzmir'de okuduğu dönemlerde minyatür dersi almış olan Kâmuran okulu bitirdikten sonra da sanatını geliştirmeye devam etmiştir. Bu minyatürü izleyerek ve severek kaybettiği eşinin acısına teselli bulan Kâmuran onu satmak zorunda kalır. Eski nişanlısından ayrılırken ailesi ve akrabalarıyla da kavga ettiğinden onlardan yardım istemeyi gururuna yediremez.

Kâmuran'ın Gururunu Korumaya Çalışması Muhacirlere Şefkat pazarında bir sergi ve piyango düzenleneceğini öğrenen Kâmuran minyatürü oraya satmaya karar verir. Mağazaya giden Kâmuran minyatür çalışmasının çok başarılı ve değerli olduğunu öğrenir. On beş lira karşılığında minyatürü satar. Mağazada sanatkarların çalıştığını öğrenen Kâmuran iş bulmak umuduyla idareye çıkar. Fakat idareye çıktığında terk edip gittiği eski nişanlısının kız kardeşi Vasfiye'yle karşılaşır. Vasfiye geçmişini unuttuğunu ve düşmanlık beslemediğini söyler. Erkek kardeşi de evlenmiş, çocukları olmuş ve İstanbul'a taşınmıştır. Muhacirlere yapılacak yardımdan bahsettiğinde Kâmuran'a bilet almak isteyip istemediğini sorar. Biletlerin tanesinin beş lira olduğunu öğrenen Kâmuran vahşi bir gururla üç bilet satın alıp mağazayı terk eder.

Tema

Gurur *Minyatür* adlı öyküde, eşini kaybettikten sonra mali sıkıntılar yaşayamaya başlamış olan varlıklı bir ailenin kızının gururunu koruma çabası anlatılmaktadır. Çocuğunun isteklerini ve borçlarını ödemek için kendi yapmış olduğu eşinin minyatürünü satmaya karar veren Kâmuran, minyatürü sattığında eski nişanlısının kardeşiyle karşılaşır. Eski nişanlısının kız kardeşi, muhacirlere yardım toplamak amacıyla yapılan yardım kampanyası için bilet almak isteyip istemediğini sorar.

Düşkün ve muhtaç durumuna düşmek istemeyen Kâmuran minyatürü satarak elde ettiği bütün parayla bilet alır.

HAVVA YENGE

Kişiler

Şevket Nüzhet'in eski sevgilisi altı aylık evlidir.
Nüzhet Şevket'in eski sevgilisi evli bir kadındır.
Havva Yenge İkilinin tanıdığı ihtiyar bir kadındır.

Detaylı Olay Örgüsü

Şevket'le Nüzhet'in Havva Yenge Tarafından Görülmekten Korkmaları Hüriyet tepesi civarında bulunan bir birahane de birlikte görülmekten korkan çiftler buluşmaktadırlar. Ağaçların arasındaki bir masada oturmuş olan Şevket'le Nüzhet sohbet etmektedir. Hava çok sıcak olmasına rağmen Nüzhet kimseye görünmemek için mantosunu giymiş ve sıkıca örtünmüştür. Şevket altı aylık evlidir. Nüzhet de evlidir ve eşini çok sevmektedir. Geçmişte birbirini sevmiş olan iki âşık hasret giderip sohbet etmektedir. Birahane nin dışında Havva Yenge'yi gören Nüzhet gizlenmeye çalışır ve ardından tarlalara doğru kaçmaya çalışır. Ancak Havva Yenge'nin yoldan geçip gittiğini gördüklerinde masaya geri dönerler. Fındıklı'da oturdukları yıllarda Havva Yenge Nüzhetlerin evinin yanındaki konakta bekçilik yapmıştır. Havva Yenge tarafından tanınmış olmaktan çok korkar.

Havva Yenge'nin Şevket'i Ele Vermesi Bir hafta sonra Şevket Havva Yenge'yi evinden çıkarken görür. Telaş içinde evine gelen Şevket Havva Yenge'ye neden eve gelmiş olduğunu sorar. Havva Yenge düğüne davet edilmediği için sitem eder. Şevket'i eşine methettiğini ve geçen gün birahane de onları birlikte gördüğünde çok mutlu olduğunu söylemiştir. Şevket'le eşini birahane de sarmaş dolaş görmekten çok mutlu olduğunu dile getirmiş olan Havva Yenge Şevket'in eşinin durumu anlamasına sebep olmuştur. Havva Yenge istemeden de olsa gizli âşıkları ele vermiş ve Şevket'in eşini aldattığı ortaya çıkmıştır.

Tema

Aldatma *Havva Yenge* adlı öyküde Şevket ve Nüzhet adlı eski sevgilinin evli olmalarına rağmen gizlice görüştüklerinin nasıl ortaya çıktığı anlatılır. Bir birahane de gizlice görüşen ikili Havva Yenge tarafından görülmeleri üzerine gizlice görüştüklerinin ortaya çıkmasından korkar. Havva Yenge Şevket'i istemeden de olsa ele verir. Zira birahane de görüştüğü kapalı kadını onun eşi sanmıştır.

KARAKOLDA

Kişiler

Nizamettin Efendi Başkarakter muhasebe başkâtibidir.
Polis Ahlak bekçiliği yapan bir polis memurudur.
Kadın Nizamettin Efendi'nin yardım etmeye çalıştığı çarşafılı kadındır.
Komiser İkiliyi serbest bırakan karakol amiridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Nizamettin Efendi'yle Kadının Haksız Yere Karakola Götürülmesi Yağmurlu bir havada dairesinden dışarı çıkan Nizamettin Efendi, tramvay durağında yağmurdan ıslanmakta olan çarşafılı bir kadının uzun zamandır araç beklediğini fark eder. Nizamettin Efendi, anne ya da öğretmen olduğunu varsaydığı çarşafılı kadına şemsiyesini vermek ister. Ancak çarşafılı kadın Nizamettin Efendi'nin şemsiyesini almaktan çekinir. Zira kendisiyle sohbet etmek için bahane arandığını sanır. Hemen ardından bir polis memuru Nizamettin Efendi'yi omuzundan tutar kadını tanıyıp tanımadığını sorar. Kanunları iyi bilen Nizamettin Efendi polis memurunun kanunlara uymayan bir şekilde müdahalede bulunduğunu bildiğinden mukavemet gösterir. Aynı zamanda Alexandre Dumas'nın romanlarındaki kadınların iffetini savunan roman kahramanlarını düşünür. Bunun üzerine polis memuru ikiliyi karakola götürür.

İkilinin Serbest Bırakılması Polis memuru kadınla erkeği bir odaya kapatır. Komiser gelene kadar beklemeleri gerekmektedir. Kadının baygınlık geçirdiğini fark eden Nizamettin Efendi tömbekili suyu kadının yüzüne dökmeye başlar. Bir süre sonra kadın kendine gelir ve Nizamettin Efendi'nin sandığının aksine oldukça sakin ve olgun davranışlar gösterir. Fındıklı'daki annesinden başka kimsesi olmayan kadın bir yıl önce eşini kaybetmiştir. Aralarında geçen diyalogdan sonra Nizamettin Efendi kadının elini tutar. Tam bu sırada polis memuru odaya girer ve onları birbirlerine yakınlaşmış bir halde bulur. Polis memuru öfkeli bir halde onları komiserin yanına götürür. Ancak komiser ikiliden özür diler. Polis memurlarının hâlâ oldukça geri kafalı olduklarını ve kanunla nizam bilmediklerini söyler. İkili serbest bırakılır. Polis memuru karakolun önünde yaptığı hatayı düşünürken bile dini bir günde ikilinin yakınlaşmasını caiz bulur.

Tema

Adaletsizlik *Karakolda* adlı öyküde Güntekin, yağmur altında ıslanan bir kadına şemsiyesini vermeye çalıştığı için polis memuru tarafından karakola götürülen Nizamettin Efendi'nin maruz kaldığı haksızlığı anlatır. Ataerkil bir dünya görüşüne sahip olan polis memuru kanunları ve nizamı hiçe sayarak Nizamettin Efendi'yi haksız yere zor duruma düşürür. Polis memurlarının liyakatsizliği ve yetkilerini kötüye kullanma durumu gerçekçi uygulamalarla aktarılır.

ESKİ HÂTIRA

Kişiler

<i>Sırrı Bey</i>	Farklı kazalarda kaymakamlık yapmış bir bürokrattır.
<i>Münir Bey</i>	Geçmişte kaymakamlık yapmış ve Defteri Hakan-i'de memur olan bir anlatı kişisidir.
<i>Polis</i>	Vapurda seyahat eden bir polis memurudur.
<i>Yanık Kerem</i>	Münir Bey'in eski merkebidir.
<i>Pakize</i>	Sırrı Bey'in ilk âşık olduğu kızdır ve Münir Bey'in eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

İki Eski Arkadaşın Rastlaşması Son yirmi gündür İstanbul'da olan Kaymakam Sırrı Bey, Boğaziçi vapurunun alt kamarasında gazetesini okurken ayağına şişman bir adam basar. Birbiriyle kapışmak üzere olan ikili birbirini tanır. Sırrı Bey'in ayağına basan kişi Çanakkale'de mektep arkadaşı olan Münir'dir. İkili birlikte oturup geçmişi yad etmeye başlarlar. Seddülbahir'de çıkan fırtınadan, boğulmak üzere olan eşekten, mektep günlerinden ve eski aşklarından bahseden ikili birbirlerini görmekten oldukça memnundurlar. Münir Bey, farklı kazalarda kaymakamlık yaptıktan sonra İstanbul'da Defteri Hakan-i memuru olmuşsa da Sırrı Bey hep kaymakam olarak kalmıştır. Şair ruhlu bir kişiliğe sahip olan Sırrı Bey'in hayalciliği alay konusu edilir.

İki Eski Arkadaşın Pakize'den Bahsetmesi Geçmiş günlerden konuşulurken Çanakkale'de tanıdıkları ve birçok erkeğin peşinden koştuğu Pakize adlı kızdan bahsedilir. Pakize Sırrı Bey haricinde kimseye yüz vermemiştir. Onun birçok erkekle birlikte olduğundan bahsedilir. Sırrı Bey Pakize'ye duyduğu aşkı ve şehveti dile getirir. Ancak Münir Bey onun bir süre önce öldüğünü ve merhumun arkasında uygunsuz sözler edilmemesi gerektiğini söyler. Ancak Sırrı Bey Pakize'den bahsetmeye devam eder. Onun ölmüş olmasına çok üzülse de Çanakkale'deki bir tarlada onunla ilk kez beraber olduğu anı anlatır. Öfkesine ve kıskançlığına daha fazla hâkim olamayan Münir Bey Sırrı Bey'e yalan söylediğini itiraf eder. Sırrı Bey Çanakkale'den gittikten sonra Münir Bey Pakize'yle evlenmiş ve ondan iki oğlu ve iki kızı olmuştur.

Tema

Kıskançlık *Eski Hâtıra* adlı öyküde, uzun yıllar sonra bir vapur seyahatinde rastgelen iki arkadaşın âşık oldukları aynı kadından bahsetmeleri ve bir gerçeğin ortaya çıkması anlatılır. Pakize Sırrı Bey'in ilk aşkı ve ilk birlikte olduğu kişidir. Ancak Sırrı Bey Çanakkale'den gittikten sonra Pakize'yle Münir Bey evlenmiştir. Sırrı Bey'in Pakize'yle ilgili duygularını ve aralarında yaşananları anlatması Münir Bey'i öfkelenendir. En sonunda Münir Bey Sırrı Bey'e gerçeği söylemek zorunda kalır.

RÜYA-YI SADIK

Kişiler

<i>Şerif Efendi</i>	Başkarakter ihtiyar bir doktordur.
<i>Ev Sahibi</i>	Rüyaların gerçek olamayacağına inanan bir anlatı kişisidir.
<i>Eş</i>	Şerif Efendi'nin eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Rüyaların Gerçek Olup Olamayacağı Üzerine Tartışılması Bir grup din insanının bulunduğu evde rüyalar üzerine tartışılır. Ev sahibi rüyaların gerçek olamayacağını ve onların zihinsel yanılsamalar olduğunu söyler. Din adamları ev sahibinin söylemine ve iddialarına karşı çıkarlar. Bunun üzerine düşünce dünyası ve inançları hakkında pek bir şey bilinmeyen Doktor Şerif Efendi rüyalarla ilgili bir tecrübesini odadakilerle paylaşır.

Şerif Efendi'nin Bizzat Yaşadığı Bir Tecrübesini Anlatması On beş yıl önce bir yaz mevsiminde hasta çocuklarını tebdili hava için Çamlıca'ya getirmiş olan Şerif Efendi, Beşiktaş'taki bir arkadaşı tarafından akşam ziyafetine davet edilir. Davet sırasında Şerif Efendi çok yemek yer ve eşiyile çocuklarını eve gönderir. Kendisi arkadaşının muayenehanesinde yatar. Yatmadan önce Şerif Efendi evinin etrafında geceleri gezinen tekinsiz Arnavut bekçileri düşünür. Evinde değerli eşyalar olduğunu onların bildiğinin farkındadır. Paranoyayla uykuya dalan Şerif Efendi rüyasında bekçilerin evin kapısına dayandığını ve zorla içeri girmeye çalıştıklarını görür. Eşi rüyada kendisinden yardım istemektedir. Uykudan uyanan Şerif Efendi birkaç sigara içtikten sonra yeniden uykuya dalar. Bu sefer bekçilerin eve girdiğini ve eşiyile çocuklarını darp ettiklerini fark eder. Şerif Efendi'nin eşi kendisinden yeniden yardım istemektedir. Yeniden rüyasında uyandıktan sonra telefonla karakolu arayan Şerif Efendi bir süre bekledikten sonra eşinin kıymetli eşyaların saklandığı odayı korurken öldüğünü ve beşibiryerde takan kızının boğularak öldürüldüğünü öğrenir. Din adamları Şerif Efendi'ye geçmiş olsun dileklerini iletir ve onu ihtiyatsız olmakla suçlarlar. Ancak Şerif Efendi bu olayın da rüyadan ibaret olduğunu söyler. Rüyada görülen şeylerin gerçek olamayacağını alaycı bir üslupla dile getirir.

Tema

Batıl İnanç *Rüya-yı Sadık* adlı öyküde rüyaların gerçekleşip gerçekleşmeyeceği üzerine din adamlarıyla müspet bilimlerle ilgilenen kişilerin tartışması anlatılır. Din adamları rüyaların gerçeklikle bağlantısı olduğunu iddia ederlerken Doktor Şerif Efendi bizzat yaşadığı bir anısını anlatarak onları haksız çıkarır. İnsanların zayıf oldukları anlarda batıl inançlara yöneldikleri ancak bunların dünyadaki gerçeklikle bir ilişkisi olmadığını iletisi verilir.

KABİNELER NASIL DEVRİLİR?

Kişiler

<i>Müdür</i>	Zühal gazetesinin müdürüdür.
<i>Arifi Bey</i>	Zühal gazetesinin başyazarıdır.
<i>Rıza</i>	Zühal gazetesinin muhbiridir.
<i>Faiz Bey</i>	Mebus ve Ekseriyet Fırkası'nın reislerindendir.
<i>Ali Tahir</i>	Ekseriyet Fırkası reisi ve Faiz Bey'in arkadaşıdır.
<i>Gözlüklü</i>	Zühal gazetesindeki misafirlerden biridir.
<i>Tevfik</i>	Merih gazetesinin muhabiridir.
<i>Sakallı</i>	Zühal gazetesindeki misafirlerden biridir.
<i>Olga</i>	Faiz Bey'in metresidir.
<i>Fazıl Efendi</i>	Zühal gazetesinin çalışanlarından.

Detaylı Olay Örgüsü

Zühal Gazetesinin Merih Gazetesi Tarafından Kandırılması Zühal gazetesi müdüriyetinde misafirler ve bazı çalışanlar oturmaktadırlar. Muhbir Rıza telaş ve yorgunluk içinde müdüriyete girer. Rıza, Kabataş'tan gelirken Merih gazetesi muhabiri Tevfik'in bir konuşmasına ulak misafiri olmuştur. Bu konuşmaya göre Ekseriyet Fırkası reisi olan Mebus Faiz Bey Ali Tahir'e Beşiktaş gazinosunda tokat atmıştır. Rıza Müdür'e Merih gazetesinden önce haberi yayınlamaları gerektiğini söyler. Müdürün emri üzerine haber derhal ertesi gün çıkacak olan gazetelerde haber haline getirilir.

Zühal Gazetesinin Müdürünün Uydurduğu Yalanla Durumu Kotarması İki saat sonra Rıza yüzü solmuş bir halde müdürün yanına gelir. Rıza, Merih gazetesinin Zühal gazetesini zor duruma düşürmek için bu yalanı uydurduğunu ve konuşmada geçen olayın yalan olduğunu öğrenmiştir. Olayın yaşandığının iddia edildiği sırada Ali Tahir Bey müşil aldığından ikametgahında istirahat etmektedir. Faiz Bey Zühal gazetesine gelir ve Ali Tahir'e ne olduğunu öğrenir. Müdür gazeteyi kurtarmak için bir yalan uydurur. Müdür Faiz Bey'e Ali Tahir'in aslında hasta olmadığını ve ikametgahında Faiz'in metresi Olga'yla birlikte olduğunu söyler. Aldığı haber üzerine Faiz Bey öfkeyle gazeteden ayrılır ve Ali Tahir'in yüzüne tükürüp iki tokat atacağını söyler. Müdür, Rıza'yı Faiz Bey'le birlikte gönderir. Ertesi gün çıkan gazetelerde Zühal gazetesinin başarısı takdir edilir ve Merih gazetesinin Zühal gazetesini karalama çabası eleştirilir.

Tema

Sahtekârlık Bir Kabine Nasıl Devrilir? adlı öyküde iki gazete arasındaki rekabet ve birbirlerini batırmak için buldukları girişimlerden bahsedilir. Zühal gazetesini zor duruma sokmak isteyen Merih gazetesi yalan haber üzerine bir komplo hazırlar. Zühal gazetesinin bu haberi yayınladığı gün Merih gazetesi, haberin yalan olduğunu baş sayfadana verir. Ancak Zühal gazetesinin müdürü Faiz Bey'e söylediği yalan sayesinde yalan haberi gerçek hale getirir ve gazetenin itibarını kurtarır.

HIRSIZ

Kişiler

<i>Ethem Bey</i>	Maliye kâtibidir.
<i>Kadın</i>	Ethem Bey'den yardım isteyen kadındır. Yirmi beş yaşındadır.
<i>Hırsız</i>	Kadının eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Ethem Bey'in Kadının Yardım Çığılıklarını Duyması Bir cuma günü Bağlarbaşı taraflarında gezinen Ethem Bey önünden geçtiği evden bazı bağrısmalar duyar. Evin içindeki bir kadın evde hırsız olduğunu bağırır ve yardım çığılıkları atar. Evin dışına çıkan kadın Ethem Bey'den yardım ister. Kadının hırsız tarafından şiddete maruz kaldığı bellidir. Gücüne ve kuvvetine güvenen Ethem Bey eve girer.

Ethem Bey'in Evdeki Adamın Hırsız Değil Kadının Eşi Olduğunu Öğrenmesi Eve girdiğinde beyaz entarili ve terlikli bir adam gören Ethem Bey daha önce bir hırsızın bu şekilde giyindiğini hiç görmemiştir. Hırsızın üzerine atılan Ethem Bey karnına bir tekme yiyip yere kapaklanır. Ardından başı hırsızın bacaklarıyla kısıtılır ve hırsız tarafından dövülmeye başlar. Hırsız Ethem Bey'i evin dışına atar. Kadın Ethem Bey'e hırsız dövüp dövmediğini sorar. Ethem Bey kadına hırsız tarafından dövüldüğünü ve polis çağırılması gerektiğini söyler. Ancak kadın polis çağıramayacağını zira evdeki adamın eşi olduğunu söyler. Kadın eşi tarafından her dövüldüğünde evli oldukları için kimseden yardım isteyememektedir. Bundan dolayı kendisini döven eşinin hırsız olduğu yalanını uydurarak birilerinin yardım edeceğini ummuştur. Bir daha kimseye yardım etmeme konusunda kendine söz veren Ethem Bey kadına lanet okuduktan sonra oradan uzaklaşır.

Tema

Yalan Hırsız adlı öyküde, kendi evinde hırsız tarafından dövüldüğünü iddia eden bir kadına yardım etmeye çalışırken hırsız olduğu iddia edilen adam tarafından dövülen Ethem Bey'in, hırsız olduğu söylenen kişinin aslında kadının eşi olduğunu öğrenmesi ve bundan dolayı Ethem Bey'in başkalarına olan güveninin azalması anlatılır. Şiddet gördüğü eşini cezalandırmak için yalana başvurmuş olan kadın Ethem Bey'in gururunun incinmesine sebep olur.

ŞİİRE TÖVBE EDEN ADAM

Kişiler

<i>Hüseyin Behiç</i>	Başkarakter şairdir. Görünmez Gölgeler adlı şiiri kaleme almıştır.
<i>Besim</i>	Hüseyin Behiç'in kalem arkadaşıdır.

Mihriban
Makbule

Paşa yeğenidir. Hüseyin Behiç'e mektup yazar.
Mihriban'ın arkadaşıdır. İki yıl evli kaldıktan sonra boşanmıştır.

Detaylı Olay Örgüsü

Hüseyin Behiç'in Mihriban'ı Görüşmeye İkna Etmesi Bir sabah Hüseyin Behiç, odacı tarafından masasının üzerine bırakılmış resmî evraklar arasında on liralık bir zarf bulur. Zarfı açtığında Hüseyin Behiç mektubun bir kadın tarafından yazıldığını görür. Görünmez Gölgeler adlı şiirin şairi methedilir ve şiir yazmayı neden bıraktığı sorulur. Zira mektubun yazarı olan kadına göre Hüseyin Behiç'in yazdığı şiirler birçok yaralı ve küskün insana teselli olmaktadır. Birçok şair arkadaşının yazdığı şiirler aracılığıyla varlıklı kadınlarla birlikte olup evlendiklerine şahit olmuştur. Varlıklı kadınlarla evlenen arkadaşlarına öykünmeye karar veren Hüseyin Behiç de mektubu yazan kadını tavlama ve mümkünse onunla evlenmeye karar verir. Mektuba cevap olarak mecmua müdürleriyle olan kavgalarını ve şiirlerinden yeteri kadar para kazanamadığını yazmayı bayağılık olarak gören Hüseyin Behiç, kendisine ilham veren şeylerin azaldığını ve sevecek bir kadın aradığını yazar. Bir paşa kızı olduğunu ve beyaz boyalı bir yalıda oturduğunu öğrendiği Mihriban'la görüşmeyi hedefleyen Hüseyin Behiç, Hindistan'a gideceği yalanını uydurarak Mihriban'ı görüşmeye ikna eder. Göksu taraflarında kayık gezisi yapmaya ve Bebek iskelesinde buluşmaya karar verilir.

Mihriban'ın Evlenmek İstememesi Üzerine Behiç'in Şiir Yazmaya Tövbe Etmesi Hüseyin Behiç ve kalem arkadaşı olan Besim, bir akrabalarının tifüsten öldüğünü bahane ederek kalemden izin almayı başarırlar. Bebek iskelesinde buluşan çiftler kayık gezisine çıkar. Hüseyin Behiç hoş sözleriyle Mihriban'ın peçesini açtırmayı ve onun yüzünü görmeyi başarır. Sarı kaşlarını ve beyaz tenini gördüğü genç hanımı beğenen Hüseyin Behiç şairane sözlerle karşısındaki kadını etkilemeye çalışır. Ancak Besim'in Makbule'yle konuşmaya çalışması ve ettiği sözler planlarını bozar. Kayıktan inip karaya çıkıldığında Behiç Mihriban'ın aslında paşanın yeğeni olduğunu ve Makbule'nin talihsiz evliliğinden ders çıkararak asla evlenmeyeceğini söyler. Mihriban'ın varlıklı bir kadın olmadığını ve onun asla evlenmeye niyeti olmadığını öğrenen Behiç'in planları suya düşer. Makbule'yle Besim ise çiçeklerle dolu bir alanda iyice kaynaşmıştır. İki kadına veda ettikten sonra Behiç Besim'e kayık ücretini paylaşmaları gerektiğini söyler. Ancak Besim de hiç para olmadığından ücretin tamamını Behiç öder. O günden sonra Behiç bir daha şiir yazmamaya ant içer.

Tema

Pişmanlık *Şiire Tövbe Eden Adam* adlı öyküde, yazdığı şiirlerden neredeyse hiç para kazanamamış olan bir şairin şiiri varlıklı kadınları etkilemek ve onlarla evlenmek amacıyla kullanması ancak bu amacında başarısız olması anlatılır. Hüseyin Behiç, şiirlerini çok seven ve ona sürekli mektup yazan varlıklı olduğunu sandığı genç bir kadını etkilemeye çalışır. Ancak kadının varlıklı olmadığını ve evlenmek istemediğini öğrenmesi üzerine yaptığından pişman olur ve bir daha şiir yazmamaya ant içer.

ESKİ BİR YARA

Kişiler

Halil Anlatının başkarakteri on iki yaşında bir çocuktur. Öksüzdür.
Baba Eski jandarma onbaşı Gureba Hastanesi'nin kapıcısıdır. Halil'in babasıdır.
Hüdai Halim Rus Harbi'ne katılan bir çetecidir.
Zabit Düşman askeridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Halil'in Babasının Noksanlıkları Annesini üç yaşında kaybedip öksüz kalmış olan Halil'e, Gureba Hastanesi'nde kapıcı olan babası bakmıştır. Eskiden jandarma onbaşı olan babası bacağından yaralanıp total kaldığında işten çıkarılmış ve tedavi gördüğü hastaneye kapıcı olarak işe alınmıştır. Küçüklüğünde Halil'in babası işe gittiğinde çocuğunu uzak bir akrabaya emanet etmiştir. Uzak akrabasının şiddetine ve söylenmelerine katlanmak Halil'e çok zor gelmiştir. Beş yaşına gelen Halil babasının yamağı ve en yakın arkadaşı olmuştur. Halil babasına birçok işte yardım etmeye ve onunla siyaset, tarih gibi konularda konuşmaya başlamıştır. Halil on iki yaşına geldiğinde Rus Harbi patlak vermiştir. Kasabanın yakınlarındaki köylerden top sesleri gelmeye başlamıştır. Ancak cephedeki

neferlerin düşmanı geri püskürttüğü haberleri gelmeye ve top sesleri uzaklaşmaya başlar. Birkaç saat uzaklıktaki bir köyde sağlıkçılara ihtiyaç olduğundan baba da oraya gitmek zorunda kalır. Halil birkaç gün evde yalnız kalır.

Halil'in, Babasını Efsaneleştirmek İçin Söylediği Yalanın Kötü Sonuçlar Doğurması Birkaç gün sonra eve geri dönen baba, gönüllü olarak düşmana karşı savaşan bir çeteye katılmış olan Hüdai Halim'in nasıl öldüğünü anlatır. Son nefesine kadar düşmanla çatışmış olan Hüdai Halim çeteden geriye kalan son kişi olsa da almış olduğu yaralar nedeniyle hayata gözlerini yummuştur. Baba Halil'e çetecinin çakısını, defterini, yüzüğünü gösterir. Babasının cephede neler yaşadığını arkadaşlarına abartarak anlatmaya karar veren Halil, babasının cephede bir düşman askeri öldürdüğünü ve elindeki eşyaların da düşmana ait olduğunu söyler. Bir süre sonra cepheden kötü haberler gelir ve düşman kasabaya girer. Kasaba halkı bölgeyi boşaltsa da Halil ve babasıyla birlikte bazı yerliler de düşmana teslim olur. Çocuklardan Halil'in anlattığı hikâyeyi dinleyen düşman askerleri Halil'le görüşür. Halil anlattıklarının yalan olduğunu söylese de babasının birkaç direnişçiyle birlikte kurşuna dizildiğini duyar. Ancak daha sonra onun esir askerlerle birlikte topallayarak ve süngüyle itilerek götürüldüğünü görür.

Tema

Yalan Eski Bir Yara adlı öyküde, eskiden jandarma onbaşısı olan babasının yaralanmasından sonra topal kalması sonucunda bir hastanede kapıcılık yapmaya başlaması nedeniyle Halil'in yaşadığı utanç ve onun onu kahramanlaştırma çabası anlatılır. Hüdai Halim'in harp sırasında öldürdüğü düşman askerinin eşyaları babanın eline geçmiştir. Halil de bu düşmanı kendi babasının öldürdüğünü anlatmıştır. Düşman askeri kasabaya geldiğinde askerlerinden birinin Halil'in babası tarafından öldürüldüğünü öğrenir ve onu esir alır. Halil'in söylediği yalan babasının kaderini oldukça olumsuz yönde etkiler.

KAÇIRILMIŞ FIRSAT

Kişiler

<i>Hüseyin Sabit</i>	Kırkkilise'de askerdir. Yirmi bir yaşındadır. İstanbul sevdalısıdır.
<i>Nebil Bey</i>	Sabit'in uzak akrabasıdır. Albaydır.
<i>İhsan Hanım</i>	Nebil Bey'in altmış yaşlarındaki sütannesidir.
<i>Makbule</i>	İhsan Hanım'ın gelininin kardeşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

İstanbul'a Hasret Duyan Hüseyin Sabit'in İstanbul'a Gelmesi Meşrutiyetin ikinci senesinde yirmi bir yaşında olan Hüseyin Sabit, Kırkkilise'de askerlik yapmaktadır. Daha önce hiç İstanbul'dan ayrılmamış olan Hüseyin Sabit Kırkkilise'de iki yılın nasıl geçeceğini merak etmektedir. Hüseyin Sabit, uzak bir akrabası olan miralay tarafından kayırılarak onun yanına verilmiştir. Bir gün Hüseyin Sabit'i yanına çağıran miralay, kışlanın bazı ihtiyaçlarının İstanbul'dan alınması gerektiğini söyler ve onu üç günlüğüne İstanbul'a gitmekle görevlendirir. Rüyalarında bile Karaköy'deki mekânlarda gezindiğini hayal eden Hüseyin Sabit bunun da bir rüya olduğunu sanır. Ancak gördüklerinin gerçek olduğunu anlayan Hüseyin Sabit üç günlük İstanbul gezisinde neler yapacağını planlamaya başlar.

Hüseyin Sabit'in Makbule'yle Birlikte Olma Şansını Geri Tepmesi İstanbul'a varan Hüseyin Sabit, Nebil Bey'in altmış yaşlarındaki sütannesinin evine uğrar ve ona beş lira verir. Aslında vermesi gerektiği iki teneke yağ da olduğunu ancak bunları daha sonra getireceğini söyler. Romatizmaları nedeniyle evden çıkamayan ve bundan dolayı aşırı konuşkan biri olmuş olan İhsan Hanım Hüseyin Sabit'i âdeta esir alır. İhsan Hanım'ın Gebze'ye gelin gelmiş olan gelininin kardeşi ikiliye kahve getirir. Uzun süredir kadın görmeye hasret kalmış olan Hüseyin Sabit Makbule'nin güzelliğinden etkilenir. Aşırı kiskanç bir eşi olduğundan Makbule yalnız yılda bir hafta kardeşini ziyaret etmek için evden çıkabilmektedir. Makbule ilk fırsatta eşini aldatmaya söz vermiştir. Zira İhsan Hanım Hüseyin Sabit'e Makbule'nin gümrük memurlarıyla kıştırdığını da söylemiştir. Perşembe sabahı trenle Kırkkilise'ye dönecek olan Hüseyin Sabit'i İhsan Hanım perşembe akşamı yatıya davet eder. Hüseyin Sabit Makbule'yle birlikte olma fırsatı bulduğunu düşünerek bu davete çok sevinir ve kabul eder. Ancak o akşam aile üyelerinin bir davete katılacağını öğrendiğinde daha sonra daveti bir yazdığı bir pusulayla geri çevirir. Yağ tenekelerini eve başkasıyla gönderir. Perşembe sabahı trene binmek üzereyken Hüseyin Sabit İhsan Hanım'ın, gelinin ve gelininin kardeşinin kendisine seslendiğini duyar. Çarşamba

akşamı Makbule'nin eve göz kulak olacağını söylediğini, evdeki diğer herkesin davete gittiğini ve Makbule'nin yalnız kaldığını söyler. Makbule'yle baş başa kalma fırsatını geri tepmiş olan Hüseyin Sabit üzgün ve pişman bir halde İstanbul'dan ayrılır.

Tema

Pişmanlık *Kaçırılmış Fırsat* adlı öyküde, bütün hayatını İstanbul'da geçirdikten sonra askerlik görevini yerine getirmek amacıyla Kırkkilise'ye gelen Hüseyin Sabit'in İstanbul'a duyduğu özlem ve bir fırsatını bulup İstanbul'a geldiğinde bir kadınla birlikte olma şansını nasıl kaçırdığı anlatılır. İstanbul'a geldiğinde miralayın sütannesinin gelininin kız kardeşinin kocasıyla mutlu olmadığını ve onun kocasını aldatmak istediğini öğrenen Hüseyin Sabit, onunla baş başa bir gece geçirme fırsatını geri teper.

AVUKAT

Kişiler

<i>Müddeiumumi</i>	Davanın savcısıdır.
<i>Behiç Necdet</i>	Nihat'ın avukatıdır. Nihat'ın babasının eski bir dostudur.
<i>Nihat</i>	Yaşlı bir kadını öldürmekten yargılanan musikişinastır.
<i>Sorgu Hâkimi</i>	Davayı gören yargıçtır.
<i>Kadın</i>	Nihat'ın verem hastası olan sevgilisi ve Behiç Necdet'in eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Nihat'ın Yaşlı Bir Kadını Öldürmekten Yargılanması Bilinir bir musikişinas olan Nihat adlı genç, Büyükada'da ikamet eden yaşlıca bir kadını öldürmekle yargılanmaktadır. Yaşlı kadının Büyükada'daki evinin önünden geçen bekçiler kadının feryatlarını duymaları üzerine polis çağırması ve Nihat evin çitlerinden atlarken yakalanmıştır. Bütün tanıklıklar ve deliller Nihat'ın katil olduğunu göstermektedir.

Nihat'ın, Avukatının Eşiyle Birlikte Olduğunun Ortaya Çıkması ve Öldürülmesi Ancak aldığı her davayı kazanmasıyla bilinen ve oldukça canlı bir kişiliğe sahip olan Nihat'ın avukatı son duruşmanın görüldüğü gün oldukça solgun ve cansız görünür. Hatta bazıları onun hasta olduğunu düşünür. Nihat, Behiç Necdet'in eski bir dostunun oğludur. Dostu öldükten sonra Behiç Necdet Nihat'a sahip çıkmıştır. Sorgu hâkimi davalı tarafın son savunmasını yapmasını ister. Behiç Necdet geçen gün almış olduğu bir mektup üzerine Nihat'ın masum olduğunu ortaya çıktığını söyler. Durumu anlattıktan sonra mektubu okur. Nihat, bir süredir verem tedavisi gördüğünden tebdili hava için Büyükada'ya getirilmiş bir kadınla aşk yaşamaktadır. Hasta kadının evinden kaçmak zorunda kaldığı bir gün polisler tarafından yakalanmış ve öldürülen yaşlı kadının katili olarak yargılanmıştır. Nihat sevdiği kadını mağdur etmemek için bugüne kadar susmuştur. Kadın tarafından yazılan mektup Behiç Necdet'e hitaben yazılmıştır. Mektubu yazan kişinin Behiç Necdet'in eşi olduğu ve onun Nihat'la gizli bir aşk yaşadığı ortaya çıkar. Mahkeme Nihat'a beraat kararı verir. Ancak mahkeme salonundan çıkıldığından Behiç Necdet revolveriyle Nihat'ı vurur.

Tema

İntikam *Avukat* adlı öyküde Güntekin, merhum olan eski bir dostunun oğlunu cinayet davasında savunan ancak bu dava sırasında eşi tarafından aldatıldığını öğrenen Behiç Necdet'in öyküsünü anlatır. Yaşlı bir kadını öldürmekten yargılanan Nihat'ın davası sırasında Behiç Necdet eşinin kendisini Nihat'la aldattığını öğrenir. Nihat cinayet davasından beraat eder. Ancak duruşma salonundan çıkıldığında Nihat, Behiç Necdet tarafından silahla vurularak öldürülür.

BALTA

Kişiler

<i>Tahsin Bey</i>	Diş hekimidir. Hasan'ın küçük kardeşidir.
<i>Hasan</i>	Tahsin'in büyük kardeşidir. Eski bir postane kâtibidir. Sarhoş, kumarbaz ve düşkündür.
<i>Abbas Ağa</i>	Kahvecidir.
<i>Genç Adam</i>	Tahsin Bey'in hastasıdır.
<i>Kadın</i>	Tahsin Bey'in hastalarından biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Tahsin'in Hasan'a Para Vermeyi Bırakması Huysuz bir kadın müşterisinin dişini çekmeye çalışırken öfkeye kapılan Tahsin Bey, kahveci Abbas Ağa'nın muayenehaneye girdiğini görür. Abbas Ağa Tahsin Bey'e ağabeyi Hasan'ın verdiği pusulayı iletir. Tahsin Bey Hasan'ın ne istediğini anlamışsa da yine de pusulayı göz ucuyla okur. Hasan Tahsin'den en fazla beş ve en az bir lira olmak şartıyla para istemektedir. Annesiz ve babasız büyümüş olan Tahsin'e Hasan babalık yapmıştır. Uzun yıllar postane kâtipliği yaptıktan sonra işten çıkarılmış olan Hasan sarhoş, kumarbaz ve derbeder bir kişi haline gelmiştir. Ara sıra Tahsin'den para istemiş olan Hasan artık her gün ondan para istemektedir. Tahsin Hasan'a bir daha muayenehaneye gelmemesini ve kendisinden para istememesini yazdığı pusulayı iletir. Birkaç saat sonra Hasan, bir meyhaneciyle birlikte muayenehaneye gelir ve müşkül durumundan bahseder. Meyhaneciye verdiği para sahtedir. Tahsin Bey meyhaneciden sahte parayı alır ve başka bir para verir. Ardından Hasan pusulada okuduklarının gururuna dokunduğunu söyler. Tahsin için geçmişte yaptığı fedakârlıkları ve haksız yere nasıl işinden olduğunu anlatır. Hasan Tahsin'e bir daha muayenehaneye gelmeyeceğine ve kendisinden para istemeyeceğine söz verir. Ertesi gün Tahsin'in müşterilerinden biri olan genç adam, Hasan'ı Fatih tramvayında gördüğünü ve hasta bir adamın yakasına yapışarak dişi ağrıyorsa Tahsin'e gidip muayene olmasını söylediğini söyler. Genç adam Tahsin'e Hasan yüzünden herkese rezil olduğunu ve bu şekilde devam etmesi durumunda değil dişçilik yapmak İstanbul'da bile barınamayacağını söyler. Balıkpazarı meyhanelerinden birinin kapısının önünde Hasan'ı bulan Tahsin ondan bir daha kimseye kendisinin reklamını yapmamasını rica eder.

Tahsin'in Hasan'a Yeniden Düzenli Olarak Para Vermek Zorunda Kalması Birkaç gün sonra Tahsin Bey, muayenehanesinin önünde bağırarak bir simitçinin sesini ağabeyininkine benzetir. Birkaç gün art arda aynı sesi duyan Tahsin Bey muayenehanesinin penceresinden baktığında ağabeyinin simit sattığını görür. Hasan her sabah Tahsin Bey'in muayenehanesine iki simit gönderir. Kahveci Abbas Ağa dahil herkes Tahsin Bey'e küçümseyici bir gözle bakmaya başlar. Bunun üzerine Tahsin Hasan'la görüşür. Tahsin Hasan'a çevredeki esnafa rezil olduğunu ve simit satmayı bırakması halinde ona para vermeye devam edeceğini söyler. Ancak kardeşinden para almayı kabul etmeyen Hasan başka bir mahallede simit satacağını ve bir daha birbirlerini hiç görmeyeceklerini söyler. On iki gün sonra bir komiser Tahsin Bey'i karakola davet eder. Karakola giren Tahsin Bey Hasan'ın feryatlarını duyar. Başka bir mahallede izinsiz simit satmaya çalışmış ve diğer esnaflarla kavga etmiş olan Hasan tevkif edilmiştir. Tahsin komisere onu simit satmaktan vazgeçirmek için her şeyi yaptığını ancak bunu başaramadığını söyler. Tahsin Bey komiserden yardım ister. Hasan'ı nezarethaneden çıkaran komiser ondan bir daha simit satmamasını ister ve Tahsin'in kendisine düzenli olarak para vereceğini söyler. Ancak Hasan Tahsin'in vereceği parayı kabul etmez ve bunun yerine Eyüp mezarlığına yerleşeceğini söyler. Bunun üzerine komiser para vereceğini söylediğinde teklifi kabul eder.

Tema

Usanç *Balta* adlı öyküde Güntekin, postane kâtipliği işini kaybettikten sonra sarhoş, kumarbaz ve derbeder bir kişiye dönüşen ağabeyine sürekli para vermek ve onun bakımını sağlamak zorunda kalan Tahsin Bey'in yaşadığı usanç anlatılır. Düşkün olmasına rağmen Hasan oldukça gururlu görünür. Onun bu gururu Tahsin Bey'i daha zor duruma sokar. Tahsin Bey'in Hasan'a daha fazla para vermekten vazgeçmesi onun gülünç durumlara düşmesine sebep olur. Bundan dolayı Hasan'a yeniden düzenli para vermeye karar veren Tahsin Bey ağabeyinin gururu yüzünden bunu oldukça zor bir şekilde başarır.

Kişi İncelemesi

Tahsin Bey (Sosyal/Sorumlu/Duygusal) Anlatının başkarakteri bir diş hekimidir. Annesini ve babasını küçük yaşlarda kaybettiğinden ağabeyi tarafından büyütülmüştür. İyi bir diş hekimi olmasına rağmen kazandığı para kendisine ancak yetmektedir. Buna rağmen Tahsin Bey çalışmayan ve parası olmayan ağabeyine bakmak durumundadır. Hem müşterilerinin kaprislerinden hem de ağabeyinin absürtlüklerinden usanç duymuş olan Tahsin Bey'in en çok aradığı şey huzurdur. Ağabeyine

bakmaktan ve onun sürekli gülünç durumlara düşmesinden bıkmış olsa da ona bakmaktan başka bir çaresi kalmaz.

Sabırlı “- Yarabbi, sen bilirsin... Yarabbi, sen bilirsin! dedi.” (Güntekin 2007, 185).

Çalışkan “Tahsin, bin zahmetle mektebini bitirmiş, yine bin zahmetle küçük bir muayenehane açmaya muvaffak olmuş gayretli bir gençti.” (Güntekin 2007, 186).

Tasalı “Sen artık işi azıttın. Şimdiye kadar bana iki paralık faydan dokundu mu ki, her gün alacaklı gibi gırtlığıma sarılıyorsun! Beni âdeta haraca kestir. Ben kendi başımdan âcizim.” (Güntekin 2007, 186).

Mağdur “Görünüşte müşteri kum gibi... Fakat hep hamal camal takımı... Vesikalı fahişeler... Öyle insanlardan para çıkar mı? Evet, o İstanbul’un en birinci dişçisi olduğu halde sefalet içindedir.” (Güntekin 2007, 193).

Çaresiz “- Rica ederim komiser efendi dedi, ben billahi paradan, puldan kaçınmıyorum... Halimin müsaadesi nisbetinde her fedakârlığa razıyım... Bir çare bulup beni bu adamdan kurtarırsanız size minnettar olurum.” (Güntekin 2007, 201).

NİŞANLIDAN MEKTUPLAR

Kişiler

Ali Sermet Başkarakter süvari mülazımıdır. Leylâ'ya âşık olur.
Doktor Ali Sermet'i tedavi eden doktordur.
Nazmi Ali Sermet'in hala oğludur.
Leylâ Ali Sermet'in on yedi yaşındaki hala kızıdır. Ali Sermet'le evlenir.

Detaylı Olay Örgüsü

Ali Sermet'in Tebdili Hava İçin Halasının Evine Gelmesi Afyon muharebesinde göğsünden ve gözlerinden yaralanmış olan Süvari Mülâzımı Ali Sermet tedavi görmektedir. Göğsündeki yaradan dolayı on beş gün hayati tehlike geçirmiş olan Ali Sermet doktordan, göğsünden çok gözleriyle ilgilenilmesini ister. Zira Ali Sermet'in sevdiği bir kadın vardır ve ona çirkin görünmek istemez. Doktor Ali Sermet'e ufak ve önemsiz izler haricinde gözlerinin tamamen iyileşeceğini söyler. Tedaviden sonra tebdili hava için Kütahya'daki halasının evine gönderilen Ali Sermet'e en iyi oda verilir. Hala çocukları olan Nazmi'yle Leylâ Ali Sermet'i el üstünde tutar.

Ali Sermet'in, Nişanlısı Tarafından Terk Edilmesi Üzerine Leylâ'yla Evlenmeye Karar Vermesi Bir gün Ali Sermet Leylâ'yı yanına çağırır ve okuma-yazma bilip bilmediğini sorar. Leylâ'nın yazmayı bildiğini öğrenmesi üzerine Ali Sermet İstanbul'da bir nişanlısı olduğunu ve ona mektup yazdırmak istediğini söyler. Ali Sermet, harpten sonra evlenmeyi planladığı nişanlısına mektup yazdırır ve Leylâ mektubu istenen adrese gönderir. Birkaç gün sonra Ali Sermet'in İstanbul'daki nişanlısından cevap mektubu gelir. Leylâ mektubu okuduğunda kadının varsıl biriyle evlendirilmek istendiğini ve artık Ali Sermet'le evlenemeyeceğini bildirdiğini okur. Ancak Ali Sermet'in sağlığına kavuşması için üzülmemesi gerektiğini bilen Leylâ, kendi uydurduğu cümleleri mektupta yazıyormuşçasına söyler. İlerleyen günlerde Ali Sermet bu mektubun yeniden okunmasını istese de Leylâ mektubu kaybettiğini söyler. Gözleri açılan Ali Sermet mektuplarını yastığının altında bulamaz. Bunun üzerine Leylâ Ali Sermet'e durumu anlatır. Ancak Leylâ'nın sandığının aksine Ali Sermet bu duruma üzülmez. Zira Leylâ'nın kendisine uydurma mektuplar okuduğunu anlamıştır. İlk mektuptan sonra Ali Sermet Leylâ'ya yazdığı bütün mektupları aslında Leylâ'ya yazmıştır. Bir süre sonra ikili evlenir.

Tema

Umursama Nişanlıdan Mektuplar adlı öyküde, Afyon muharebesine katılmadan önce nişanlısından evlenme sözü almış olan Ali Sermet, göğsünden ve gözlerinden yaralandıktan sonra Kütahya'daki halasında tebdili havadayken terk edilir. Nişanlısından gelen ayrılık mektubunu Ali Sermet'e okumaktan korkmuş ve onun iyileşmesi için aşk mektupları yazmış olan Leylâ Ali Sermet'in

gönlünü kazanır. Nişanlısı tarafından terk edildiğinin ve Leylâ'nın kendisine karşı gösterdiği ince davranışın farkında olan Ali Sermet Leylâ'yla evlenmeye karar verir.

İNCE HESAPLAR

Kişiler

<i>Necdet</i>	Lemi'nin arkadaşıdır.
<i>Lemi</i>	Kırk yaşına yaklaşmış hedonist bir karakterdir.
<i>Besime</i>	Nezahat'in büyük kız kardeşidir.
<i>Nezahat</i>	Lemi'nin nişanlısıdır. Yaşı yirmi beşi geçkindir.

Detaylı Olay Örgüsü

Lemi'nin Sakin Bir Hayat Arayışı Necdet, on beş gün sonra evlenecek olan Lemi'yi tebrik eder. Ancak Necdet Lemi'nin nişanlısının onun için uygun biri olmadığını söyler. Zira kırk yaşına yaklaşmış olan Lemi sürekli olarak gece alemlerinde dostlarıyla vakit geçirmiş, farklı kadınlarla birlikte olmuş ve yemeği hep lokantada yemiştir. Lemi Necdet'e artık yaşadığı hayatın eğlencesinden ve hareketliliğinden sıkıldığını söyler. Artık Lemi sakin bir hayat yaşayabileceği ve birçok çocuk yapabileceği bir kadınla birlikte olmak istemektedir.

Nezahat'in Hareketli Bir Hayat Arayışı Besime, on beş gün sonra evlenecek olan küçük kız kardeşini tebrik eder. Ancak Besime'ye göre Lemi Nezahat için uygun eş adayı değildir. Nezahat Besime'ye tam olarak bu sebepten Lemi'yle evlenmek istediğini söyler. Nezahat yılda iki kez evden dışarı çıkmaktan bunalmıştır. Beykoz'daki çiftliğe benzer büyük evi satın alarak yerleşmeyi planlamaktadır. Lemi'yle birlikte eğlence ortamlarına girecek, yeni insanlar tanıyacak ve hedonist bir hayat yaşayacaktır. Yıllarca kardeşinin çocuklarına baktığından da kesinlikle çocuk doğurmayacağını söyler.

Tema

Arayış *İnce Hesaplar* adlı öyküde; yaşı kırka yaklaşmış olan hedonist bir erkek karakterin artık inzivaya çekilme ve sakin bir hayat yaşama arzusu nedeniyle Nezahat'le evlenmeyi arzuladığı görülür. Beykoz'da çiftliğe benzer büyük bahçeli ve manzaralı bir evde oturan Nezahat Lemi'nin inzivaya çekilmesi için en uygun adaydır. Ancak yaşadığı sakin ve hareketsiz hayattan bunalmış olan Nezahat, Lemi'yle evlenerek eğlenceli ve hareketli bir hayata kavuşmak ister. Evlenecek olan çiftin evlilikten beklentileri ve arayışları birbiriyle çatışmaktadır.

RUHLARI DAVET

Kişiler

<i>Şair Baba</i>	Şairin biyolojik babasıdır.
<i>Baba</i>	Şairin biyolojik olmayan babasıdır.
<i>Şair</i>	Başkarakter şairdir.
<i>Ev Sahibi</i>	İspirizma tecrübesini gerçekleştiren ev sahibidir.
<i>Dadı Kalfa</i>	Şairin dadısıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Şairin, Biyolojik Babasının Ruhuyla Görüşmesi Karanlık bir masa etrafında konuklar bir araya gelmişlerdir. Bir ispirizma tecrübesi gerçekleştirecek olan ev sahibi ilk olarak kimin çağırılmak istendiğini sorar. Masada oturan şair ilk olarak merhum babasının çağırılmasını ister. Onun isteği üzerine ev sahibi şairin babasını çağırır. Merhum babanın ruhu konukların bulunduğu odaya gelir ve oğluyla konuşmaya başlar. Babanın ruhu eşiyile birlikte mezarlıkta gezindiğini ve kendisinin de geçmişte şair olduğunu söyler. Şair oğul şair babaya şairliğin dünyada hiç kıymetinin bilinmediğinden dert yanar. Şair baba da oğluyla aynı sorunları yaşamıştır ancak ahirette ruhların üzülp telaş yapacak hiçbir dertlerinin olmadığını ve eşine sürekli şiir yazdığını söyler. Oğul babasına annesinin hâlâ huysuz biri olup olmadığını sorar. Baba annenin eski huysuzluklarına devam ettiğini ancak bunun kendisine

bir zararı olmadığını söyler. Anneyle değirmende gezineceğini söyleyen babanın ruhu ortadan kaybolur.

Şairin, Annesiyle Evli Olan Babasıyla Görüşmesi Şair babasının ruhunun yeniden çağırılmasını ister. Zira ona sorması gereken önemli bir soru vardır. Ev sahibi babanın ruhunu yeniden çağırır. Babanın ruhu oğluyla görüştüğünü hatırlamamaktadır. Baba şair değil tüccar olduğunu söyler. Şair oğul babasına geçmiş konuşmayı hatırlatmak için annesiyle yaptıkları ve yapacakları geziyi hatırlatır. Bunun üzerine ruh ortadan kaybolur. Babanın ruhu yeniden çağırıldığında dadı kalfanın ruhu görünür. Dadı kalfa şaire, uzun süredir gizledikleri bir sırrın isprizma tecrübesi yüzünden ortaya çıktığını söyler. Şairin biyolojik babası annesinin aile dostlarından olan bir şairdir. Biyolojik olmayan tüccar babasının ise bu durumdan haberi yoktur. Şairle sevgilisinin hâlâ gizlice görüşmekte olduğu da baba tarafından öğrenilir.

Tema

Sırlar *Ruhları Davet* adlı öyküde bir isprizma tecrübesi sırasında başkarakter olan şairin babasının ruhunu çağırmasıyla uzun zamandır gizlenmiş olan bir sır ortaya çıkar. İlk ruh çağırımında şairin biyolojik babası gelir ve oğluyla konuşur. İkinci ruh çağırımında şairin annesiyle evli olan diğer babası gelir ve ikilinin arasında geçen konuşmadan şairin evlilik dışı bir ilişkiden olduğu ortaya çıkar. Böylece dünyada gizlenmesi başarılmış bir sır ahirette ortaya çıkar.

KİRAZLAR

Kişiler

<i>Doktor</i>	Ben-öyküsel anlatıcıdır. Küçük bir yerleşim yerinde doktorluk yapmaktadır.
<i>Komşu</i>	Doktorun komşularından biridir.
<i>İmam</i>	Yerleşim yerinin imamıdır.
<i>Yaşlı Adam</i>	Rumeli muhaciri olan varlıklı bir kişidir.
<i>Yaşlı Kadın</i>	Yaşlı Adam'ın eşidir. Rumeli muhaciridir.
<i>Zehra</i>	Yaşlı çiftin merhum torunudur.

Detaylı Olay Örgüsü

Yaşlı Çifte Dair Yayılan Uydurma Dedikodular Beş altı dönümlük bahçede yarı kaybolmuş bir halde bulunan evde yaşlı bir çift ikamet etmektedir. Yerliler çift hakkında hiçbir bilgiye sahip değildirler. Zira yaşlılar evlerinden dışarı hiç çıkmamaktadırlar. Komşulardan biri doktora yaşlı çift hakkında bildiklerini anlatır. Balkan Harbi'nden sonra Anadolu'ya göç etmiş olan çift kiraz ağaçlarının olduğu eve yerleşmiştir. Yaşlılar ağaçlarda yetişen kirazların çocuklar tarafından çalınmaması için düzenli olarak nöbet tutmaktadırlar. Avukatları İstanbul'daki mülklerin kiralarını getirdiğinde gözyaşlarına hâkim olamazlar. Komşuya göre yaşlı çift oldukça cimridir ve kimseyle görüşüp konuşmamaktadır.

Yaşlı Çifte Dair Gerçekler Bir gün yaşlı çiftin yaşlı hizmetçisi doktorun evine gelir. Evin hanımının hasta olduğunu ve muayene edilmesi gerektiğini söyler. Önemli bir işi olmasına rağmen yaşlı çifti görme fırsatını kaçırmak istemeyen doktor onların eve gider. Yaşlı kadın hafif nezleye yakalanmış olsa da yaşlılığı nedeniyle hastalığı ağır geçirmektedir. Yaşlı kadının muayene olmak istememesinin ve ilaç içemeyeceğini söylemesinin cimriliğinden kaynaklandığını sanan doktorun, yaşlı adam çekmece para olduğunu ve muayene karşılığında istediği kadar para alabileceğini söylediğinde fikri değişir. Birkaç gün sonra doktor hastayı yeniden ziyaret eder. Doktor yaşlı çifte çocuklarından bahseder. Çocukların biri bir kemik hastalığından diğeri de beyin vereminden ölmüştür. Bunun üzerine yaşlı çift de yitirdikleri çocuklarından bahseder. Balkan Harbi sırasında çift birçok çocuğunu kaybetmiştir. Hayatta kalan torunları Zehra'yla İstanbul'a geldikten sonra bu bölgeye yerleşmiş olan çift torunlarının kiraz ağacından düşerek nasıl öldüğünü anlatır. Daha önce yakınlardaki bir evde ikamet eden çiftin torunu şimdilerde oturdukları evden kiraz çalarken ağaçtan düşmüş ve beyin vereminden hayatını yitirmiştir. Yaşlılar Mayıs-Temmuz ayları arasında kiraz çalmaya gelen çocuklara zarar gelmemesi için nöbet tutmaktadır. Yetişen kirazları da Zehra'nın mezarlığında çocuklara dağıtmaktadırlar. İstanbul'daki mülklerden gelen parayla ne yapacaklarını bilmediğinden de her kira aldıklarında ağlarlar.

Tema

Yalanlar *Kirazlar* adlı öyküde, yaşadıkları bölge halkının dedikoduları nedeniyle kötü üne sahip olmuş olan yaşlı çiftin geçmişi ve aslında yerel halk arasında anlatıldıkları gibi insanlar olmadıklarının ortaya çıkması anlatılır. Yerel halk yaşlı çifti cimrilik ve acımasızlıkla suçlar. Ancak yerel halkın cimrilik ve acımasızlık olarak gördükleri olayların aslında başka bir yüzü vardır. Derin acılar yaşamış olan yaşlı çift insanlardan kopmuş ve acılarını unutmaya çalışmaktadır.

SESLİ KAYALAR ÇİFTLİĞİ

Kişiler

Alâeddin Bey Sesli Kayalar Çiftliği'nin sahibi ve Balcı ailesinin son varisidir.
Hacı Yunus Paşa Türlü hilelerle varışmış Bursalı bir zengindir.
Refik Neyzendir.

Detaylı Olay Örgüsü

Çiftliğin Satılığa Çıkarılması Bir gün Karacabey ahalisi Hüdavendigâr gazetesinde, bölgenin en verimli toprağına sahip olan Sesli Kayalar Çiftliği'nin satılığa çıkarıldığını okur. Alınan haber üzerine bölgedeki varşılar çiftliği satın almak için birbirleriyle yarışmaya başlarlar. Balcılar ailesinin son varisi olan Alâeddin Bey çiftlikle hiç ilgilenmediğinden arazi ormana dönmüştür. Zira Alâeddin Bey yılın on iki ayını İstanbul'da eğlence alemlerinde geçirir ve çiftliğe geldiğinde de yalnızca müzikli eğlenceler düzenler. Çiftliğin akustiğı oldukça iyi olduğundan Neyzen Refik'e ney çaldırır. Ancak kısa bir süre sonra Hacı Yunus Paşa'nın çiftliği satın alacağı yerli varşılar tarafından öğrenilir. Bunun üzerine bölgenin yerli varşıları Hacı Yunus Paşa'ya karşı birleşerek çiftliği satın almaya karar verirler.

Çiftliği Hacı Yunus Paşa'nın Almasına Engel Olunması Otuz yıl önce cer hocası olarak Bursa'ya gelmiş olan Hacı Yunus Paşa, varşıl bir müderrisin damadı olarak varşışmıştır. Ardından varlıklı bir kadını Hacca götürme bahanesiyle nikâhına almıştır. Ardından çeşitli düzenbazlıklar ve kurnazlıklarla varlığını arttırmış olan Hacı Yunus Paşa bölgenin önemli zenginlerinden biri haline gelmiştir. Bölgenin varşıları Hacı Yunus Paşa'yla aynı yerde yaşamak istemezler. Zira onun türlü hilelerle bölgenin zenginliklerini ele geçireceğini ve diğer zenginlerin onun çalışanı haline geleceğini öngörürler. Bundan dolayı Alâeddin Bey'le görüşülür ve Hacı Yunus Paşa'nın verdiği ücretten daha fazlası teklif edilir. Bir eğlence sırasında Hacı Yunus Paşa'ya öfkelenmiş olan Neyzen Refik ondan nasıl kurtulacaklarını bildiğini söyler. Hacı Yunus Paşa çiftliği ziyaret ettiğinde akustiğıyle meşhur olan koyağa "ben kimim" diye bağırır. Bunun üzerine kayaların ardından cevap olarak Hacı Yunus Paşa'ya hakaret edilir ve yaptığı bütün kirli işler ortaya dökülür. Kayalardan aldığı cevaptan korkan Hacı Yunus Paşa, bir daha geri dönmek üzere bölgeyi terk eder.

Tema

Aldatma *Sesli Kayalar Çiftliği* adlı öyküde; satılığa çıkarılan bir çiftliğin entrikalarla dolu satım öyküsü anlatılır. Bölgenin en verimli toprağına sahip olan çiftliği Hacı Yunus Paşa adındaki hilebaz ve dolandırıcı bir tüccar almak ister. Bölgenin yerli varşıları çiftliğin ona satılmaması için birleşerek çiftliği kendileri satın almaya çalışır. Ancak en sonunda Neyzen Refik aracılığıyla bir hileye başvurarak Hacı Yunus Paşa'yı korkuturlar ve onun çiftliği satın almamasını sağlarlar.

MEŞRU MAZERETLER

Kişiler

Rıfki Efendi Başkarakter işten sürekli kaytaran bir evkaf kâtibidir.
Daire Müdürü Rıfki Efendi'nin ilk müdürüdür.
Müdür Rıfki Efendi'nin ikinci müdürüdür.

Detaylı Olay Örgüsü

Rıfki Efendi'nin İşten Kaytarması Bir dairede evkaf kâtibi olan Rıfki Efendi, alanında en iyisi olmak istemektedir. Fakat işyerini sevmeyen ve çalışmak istemeyen Rıfki Efendi çeşitli bahaneler üreterek sürekli olarak işten kaçmaktadır. Daire müdürü ona daha fazla izin vermek istemez. Onun işe gelmediği her gün daire müdürü onu azarlar. En sonunda daire müdürünün yerine yeni müdür atanır

ve Rıfki Efendi bütün sınırları zorlayarak ve çeşitli bahaneler uydurarak yeni müdürden izin almaya başlar.

Rıfki Efendi'nin Meşru Mazeretlerini Tüketmesi Başlangıçta hemşerilerinin evliliğini bahane ederek izin alan Rıfki Efendi, daha sonra akrabalarını ve aile üyelerini evlendirir. Evlenen kişilerin dünyaya getirdiğini söylediği çocukları bahane ederek izin alır. Daha sonra da Rıfki Efendi izin alabilmek için hemşerilerinin, akrabalarının ve aile üyelerinin teker teker öldüğü yalanını uydurur. En sonunda yalan söylemek için kendini öldürmekten başka bir çaresi kalmaması üzerine annesiyle babasını birer kez daha öldürür. Bunun üzerine müdür Rıfki Efendi'ye çok ileri gittiğini ve bir insanın annesiyle babasının iki defa ölemeyeceğini söyler.

Tema

Yalanlar *Meşru Mazeretler* adlı öyküde işyerine gitmeyi, mesai doldurmayı ve çalışmayı sevmeyen bir evkaf kâtibi olan Rıfki Efendi'nin çeşitli mazeretlerle işten defalarca kaytarması ve en sonunda söyleyecek hiçbir yalanının kalmaması anlatılır. Kendi uydurduğu mazeretlerle uzun süre işten kaytarmış olan Rıfki Efendi, söyleyecek yalanı kalmadığında gülünç ve absürt bir duruma düşer. Söylediği yalanlarla uzun süre yeni daire müdürünü kandırmayı başarır.

İRİ YARI DELİKANLI

Kişiler

<i>Meveddet</i>	Delikanlıyı saplantı haline getiren evli bir kadındır.
<i>Mesrure</i>	Meveddet'in sırrını ifşa ettiği bir yakınıdır.
<i>Ahmet</i>	Meveddet'in nikâhlı eşidir.
<i>Delikanlı</i>	Meveddet'in âşık olduğu gençtir.

Detaylı Olay Örgüsü

Meveddet'in Eşini Aldatma Girişimi Evli bir kadın olan Meveddet, görmüş olduğu bir gençten çok hoşlanmış ve sürekli olarak onu düşünmeye başlamıştır. Mesrure'ye delikanlıdan bahseden Meveddet; onun Uzunçarşılı'nın sanatkar esnaflarından biri, karpuz, kavun ve üzüm sergicisi veya otomobil şoförü olduğunu düşünmektedir. Delikanlı'nın fiziksel her niteliğine hayran kalmış olan Meveddet onun yalnızca bıyıklarını beğenmemiştir. Ancak Meveddet onunla birlikte olduğunda onun bıyıklarını kestirebileceğini ve onu bir beyefendiye dönüştürebileceğini söyler. Evli bir kadın olan Meveddet delikanlıyı âşığı yapmak istemektedir. Niyetini delikanlıya birçok kez belli etmeye çalışmışsa da delikanlı biraz saf ve bön olduğundan Meveddet'e hiç yanaşmamıştır. En sonunda Meveddet delikanlıyla konuşmuş ve ona randevu vermiştir. Delikanlı da Meveddet'in randevu talebini kabul etmiştir.

Meveddet'in Oynadığı Oyunun Ortaya Çıkması Perşembe günü saat üçte bir gazinoda buluşulacak ve kayık gezisine çıkılacaktır. Otomobile sahile varan Meveddet, delikanlıya randevu verdiği gazinoda eşinin oturduğunu görür. Bunun üzerine Meveddet şoförden arabayı daha uzak bir yere çekmesini ister ve yazmış olduğu pusulayı bir gence verip delikanlıya iletmesini ister. Oturduğu masada saatine ve sokağa bakan delikanlı'nın eline bir pusula tutuşturulur. Delikanlı elindeki pusulayı Ahmet'e götürür ve ona okuma-yazması olmadığını söyler ve kendisi için pusulayı okumasını ister.

Tema

Aldatma *İri Yarı Delikanlı* adlı öyküde, evli bir kadın olmasına rağmen dışarıda gördüğü yakışıklı bir delikanlıya âşık olup onu saplantı haline getirmiş olan Meveddet'in eşini aldatma arzusu ve delikanlıyla aşk yaşama isteği anlatılır. Ancak delikanlıyla ilk buluşmasında hiç hesaba katmadığı bir sebepten dolayı eşine yakalanır. Ahmet, Meveddet'in delikanlıyla olan ilk buluşmasından önce gerçekleri öğrenir.

SOKAKTAN SESLER

Kişiler

Müessese Müdürü
Anlatıcı

Tefecidir.
Ben-öyküsel anlatıcıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcının Parasını Tefeciye İşletirmeye Karar Vermesi Anlatıcı, dükkânın camının üstündeki bir levhada yazılı olan yazıyı okur. Emlak alım satımı, dava takibi, faizle para verimi ve sermaye işletimi yapılmaktadır. Kısa bir süre önce sonuçlanan miras davasını kazanan anlatıcının eline beş yüz seksen sekiz buçuk lira geçmiştir. Ancak son zamanlarda birçok banka iflas ettiğinden sermayesini bankalara yatırmaktan korkmaktadır. Parasını evinde saklamak ya da üzerinde taşımak da anlatıcıyı paranoyak hale getirmiştir. Bundan dolayı anlatıcı bir tefeciyle anlaşmaya karar verir.

Anlatıcının Tefecinin Vaatlerine İnanmaması Dükkâna giren anlatıcıya müessese müdürü onu oldukça aksi bir tavırla karşılar. Ancak anlatıcının sermayesini işletmek istediğini öğrenen müessese müdürü üslubunu ve tavrını tamamen değiştirir. Yapılan hesap sonucunda müessese müdürü anlatıcıya yılda bin lira kâr elde edeceğini söyler. O sırada dışarıdan geçen bir zerzevatçının, eşeğine “çüş!” diye seslendiği duyulur. Anlatıcı bu sözü kendi üzerine alır. Zira bir an için müessese müdürüne inanıp bin lira kâr edebileceğini düşünmek saflıktan ve eşeklikten başka bir şey olmayacaktır. Anlatıcı bir bahaneyle dükkândan çıkar ve müessese müdürünün elinden kurtulur.

Tema

Sahtekârlık *Sokaktan Sesler* adlı öyküde; miras davası sonucunda eline bir miktar para geçen anlatıcının onu kaybetme korkusuyla paranoyaya kapılıp tefeciye gitmesi ve tefecinin vadettiği yıllık kâr meblağını duyduğunda kandırılmaya çalışıldığını anlaması anlatılır. Elindeki sermayeyi korumaya çalışan anlatıcı ne yapacağını bilememektedir. Korku onu yanlış kararlar almaya yönlendirir.

RESUL HOCANIN GAZASI

Kişiler

Murat Paşa Macar ordusunu mağlup eden Osmanlı serdarıdır.
Resul Efendi Keramet sahibi olduğuna inanılan bir hocadır.

Detaylı Olay Örgüsü

Resul Efendi'nin Kâfir Öldürmek İstemesi Beş yüz kişilik süvari taburuyla Macar ordusunu dağıtmış ve bin kişiyi esir almış olan Murat Paşa, aynı zamanda Macar asilzadelerinden yirmi şövalyeyi de tutsak etmiştir. Olay, ramazanın ilk günü yaşanır. Ancak buna rağmen askerler zaferi kutlar ve civardaki bucaklardan önemli kişiler paşayı tebrik etmeye gelir. Paşayı tebrik etmeye gelen kişilerden biri de Hoca Resul Efendi'dir. Resul Efendi Murat Paşa'ya şenlik yapmayı yanlış bulduğunu ve bunun dinen caiz olmadığını söyler. Ancak Murat Paşa Resul Efendi'nin isteğini yerine getirmese de onu terslemez de. Yedi yaşından beri her gün iki rekât nafil namaz kılmış, cuma günleri haricinde sürekli oruç tutmuş ve bütün dini vecibelerini yerine getirmiş olan Resul Hoca'nın tek eksiği bir kâfir öldürmektir. Zira Resul Efendi'ye kendisinin çoktan cenneti kazandığı, cennette en iyi muamele gören kişilerden biri olacağı iletilmiştir ancak o bu ödevini de yerine getirmek istediğini söyler. Murat Paşa Resul Efendi'nin isteğini kabul eder.

Murat Paşa'nın Resul Efendi'ye Ders Vermesi Daha ölmeden önce evinin pencerelerine bezler bağlanmaya başlanmış ve keramet sahibi olduğuna inanılan Resul Efendi'nin karşısına asilzade şövalyelerden biri getirilir ve ona bir kılıç verilir. Resul Efendi, kendisine doğru ilerleyen şövalyenin kılıcının yere düşmesi için dua eder. Ancak şövalye yüreğe korku salan bir şekilde kılıcı sımsıkı tutarak hocaya doğru yürümeye devam eder. En sonunda hoca korkuya yenik düşer ve feryat figan bir halde paşaya sığınır. Korkudan bayılan hoca uyandırılır. Hoca paşaya şövalyenin eline neden kılıç verdiğini sorar. Paşa hocaya, gazanın kurban kesmeye benzemediğini ve gazanın ancak eli kılıçlı olan bir düşmana karşı olabileceğini söyler.

Tema

Samimiyetsizlik *Resul Hoca'nın Gazası* adlı öyküde, askerlerin bin bir gayret ve meşakkatle kazandığı askerî başarıdan sonra onların esir aldığı düşman şövalyelerinden birini katlederek gaza etmek isteyen Resul Hoca'ya Murat Paşa tarafından önemli bir ders verilir. Zira Murat Paşa ve askerleri gazilik unvanına hayatlarını tehlikeye atıp düşmanla ölümüne bir mücadeleye girerek kazanmışken Resul Hoca, kendini savunamayan bir düşmanı öldürerek bu unvana kavuşmak ister.

AHALİYİ KOLAYLIĞA ALIŞTIRMAK KORKUSU

Kişiler

Genç Kâtip İdealist ve çalışkan bir devlet memurudur.
Yaşlı Kâtip Yılgın ve tembel bir devlet memurudur
Müdür İki kâtipin çalıştığı dairenin yöneticisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Genç Kâtiple Yaşlı Kâtipin Tartışması Aynı dairede görev yapan iki kâtip sabah saatlerinde sokak ortasında karşılaşır. Yaşlı olan genç olana nereye gittiğini sorar. Genç yaşlıya daireye gittiğini, mesainin başlamak üzere olduğunu söyler. Yaşlı gence müdürün öğlenden sonra geleceğini ve dolayısıyla erkenden daireye gitmenin anlamsız olduğunu söyler. Genç yaşlıya müdürün daireye öğleden sonra gelecek olmasıyla kendisinin işe zamanında gidiyor olması arasındaki alakanın ne olduğunu sorar. Genç yaşlıyı tembel ve sorumsuz olmakla suçlar. Dairenin bir ayda yaptığı işi tek başına iki günde yapacağını söyler. Ayrıca gençlerin yaşlılardan daha disiplinli çalışacağını ve çalıştıkları kuruma karşı olan sorumluluklarını yerine getireceğini söyler. Dairelerdeki yönetim anlayışını değiştirmek isteyen gence yaşlı bol şans diler ve müdürün erken gelip kendisinin nerede olduğunu sorması halinde bir yalan uydurulmasını ister. Yaşlı çarşıya gideceğini ve ardından öğlene kadar nargile içeceğini söyler.

Genç Kâtiple Müdürün Tartışması Müdür genci odasına çağırır ve çalışanların ondan şikâyetçi olduğunu söyler. Zira genç, vatandaş tarafından verilen bir istidayı hemen işleme koymuş, takibini yapıp sonuca ulaştırmıştır. Müdür gence dairedeki herkesin bu hızda çalışamayacağını ve halkı kolaylığa alıştırmının devleti kötü duruma düşüreceğini söyler. Zira devlet kurumlarındaki işlerin hızlıca çözülmeye başlanmasıyla halk, geçmişte yapılmış olan işlemlerin neden geç sonuçlandığını sorgulayacaktır. Ayrıca az çalışanla çok iş yapabileceğini fark eden devlet yeni kadrolar açmayacak hatta işten çıkarmalara başlayacaktır. Müdür gençten uyumlu olmasını aksi halde dairede barınamayacağını söyler.

Tema

Çatışma *Ahaliyi Kolaylığa Alıştırmak Korkusu* adlı öyküde, bir devlet dairesinde kâtip olarak çalışmaya başlamış idealist ve çalışkan bir gencin devlet kurumlarındaki düzenle ve işleyiş biçimleriyle tanışması anlatılır. Halka ve devlete hizmet etmek için çok çalışmak isteyen genç kâtip mevcut düzen tarafından engellenir. Basit bir memurun bile mevcut düzenin dışına çıkmasıyla halkın gerçeklerin farkına varacağından korkulur. Gencin idealizmi var olan gerçeklerle çatışır.

İLK MÜŞTERİ

Kişiler

Tahir Efendi Kayıt memurluğundan emekli olan bir kahve işletmecisidir.
Sakallı Efendi Tahir Efendi'nin kahveye kusan müşterisidir.
Müşteri Tahir Efendi'nin kahvesinde bir kahve içen müşteridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Emekli Olan Tahir Efendi'nin Kahve Açması Bir devlet dairesinde kayıt memuru olan Tahir Efendi, görev yaptığı dairede çalışmaktansa bir kahve işletmenin için daha iyi olacağını düşünmektedir. Zorunlu emeklilik kanununun çıkmasıyla birlikte Tahir Efendi emeklilik ikramiyesi alarak emekli edilir. Fatih Çarşamba'sındaki evini ipotek ettirip biraz da borca girerek bir kahvehane açar. Açtığı işletmeden Haliç görünmektedir.

Tahir Efendi'nin İlk Müşterisiyle Yaşadığı Tecrübe İlk gün yedi fincan kahve yapan Tahir Efendi bunlardan altısını tebrik amacıyla gelen tanıdıkları için yapmıştır. Diğer kahve de gittiği her kahvenin müdavimi olan bir müşteri için yapılmıştır. Müşteri eline tebeşir alıp tahtaya bir çizik çizer. Tahtaya çizik atan kişinin düzenli müşteri haline gelmesiyle Tahir Efendi iyi para kazanacağını düşünmektedir. Gün boyunca yedi kişinin haricinde kahveye bir kişi daha gelir. Tahir Efendi müşteriye ne istediğini sorar. Ancak müşteri soru üzerine öğürdüktan sonra kusar. Tahir Efendi etrafı temizledikten sonra müşteri bozuk yemek yemiş olabileceğini ve iyi geleceğini düşünerek bir kahve içmek için dükkâna girdiğini söyler. Ancak kustuktan sonra rahatlamış olan müşteri Tahir Efendi'nin ellerinin kirli olduğunu düşündüğünden hiçbir şey içmeden kahveden çıkar.

Tema

Kendini Kandırma *İlk Müşteri* adlı öyküde, kayıt memurluğu yapmaktan bunalan ve bir kahvehane işletme hayali kuran Tahir Efendi'nin emekli olduktan sonra evini ipotek ettirip bir miktar da borca girerek kahvehane açması ancak sürecin hayal ettiği gibi gerçekleşmemesi anlatılır. Bir kahvehane açarak daha mutlu olacağını sanmış olan Tahir Efendi, kahvecilikteki ilk gününde talihsiz bir olay yaşar. Böylece sıkıntılı günlerin kendisi için bitmediğini görmüş olur.

PAPAĞAN YUMURTASI

Kişiler

Avram Yahudi bir tenekeci dükkânı sahibidir.
Efe Eli silahlı bir yiğittir.

Detaylı Olay Örgüsü

Avram'ın Efe'ye Papağan Yumurtası Satması Aydın kasabalarından birinde tenekeci dükkânı işleten Avram maşrapa lehimlemektedir. Dükkâna bir efe girer çarıklarının altının yapılandırılmasını ister. Avram Efe'ye çarık lehimlerinin Amerikan'dan geleceğini ve malzemenin gelmesinin yirmi iki saat süreceğini söyler. Dükkândan ayrıldığı sırada Efe ardından "Çüş eşek!" diye seslendiğini duyduğundan arkasına dönüp Avram'a çıkarır. Fakat Avram Efe'ye kendisine hakaret edenin papağan olduğunu söyler. Papağanın maharetinden çok etkilenmiş olan Efe onu satın almak ister. Avram Efe'ye papağanı satamayacağını ancak beş meci diye karşılığında onun yumurtalarından birini verebileceğini söyler. İkili anlaşmaya varır ancak Avram Efe'ye bir tavuk yumurtası verir.

Avram'ın Efe'ye Tavuk Yumurtası Sattığının Anlaşılması Kısa bir süre sonra Efe dükkâna geri döner ve kendisine tavuk yumurtası satıldığını anladığını söyler. Avram Efe'yi kandırmadığını, papağanın bir horozla çiftleşmiş olabileceğini söyler. Efe Avram'a hak verir papağanı kadınlarla kıyaslar. Avram Efe'ye kendi çocuklarıyla bile başa çıkamazken papağanla baş edemeyeceğini söyler.

Tema

Sahtekârlık *Papağan Yumurtası* adlı öyküde, bir tenekeci dükkânında kendisine hakaret eden papağanın hünerine hayran kalan Efe'nin onu satın almak istemesi ve satıcının ona papağan yumurtası yerine tavuk yumurtası satması anlatılır. Avram Efe'yi ustalıkla kandırmayı başarır. Söylediği yalan sayesinde Avram Efe'ye beş meci diye karşılığında bir tavuk yumurtası satmış olur.

ÇOCUĞUN SELAMETİ İÇİN

Kişiler

Hayriye Cemil'in yeni doğum yapmış eşidir.
Cemil Hayriye'nin eşidir.
Dadı Hayriye-Cemil çiftinin hizmetçisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Cemil'in, Sütninenin Memesinden Süt Emmesi Yedi gün önce ilk çocuğunu dünyaya getirmiş olan Hayriye lohusa odasında yatmaktadır. Hayriye, başında bekleyen Dadı'ya yeni tutulan sütnineye

hiç güvenmediğini söyler ve ondan çocuğun odasına gizlice girip çocuğun durumunu kontrol etmesini ister. Terliklerini çıkarıp sessizce odaya aniden giren Dadı gerisingeri döner. Dadı Hayriye'ye sütnineyi çocukla Cemil'i emzirirken gördüğünü söyler. Hemen ardından Cemil lohusa odasına girer ve Hayriye'ye durumun yanlış anlaşıldığını söyler. Zira Cemil sütninenin sütnünü kontrol etmek için memesini emdiğini söyler.

Hayriye'nin Uşak Tarafından Havaya Atılması Bir buçuk saat sonra aynı odaya Cemil hışımla girer. Cemil Hayriye'yi çocuk için tutulan uşak tarafından havaya atılmakla itham eder. Hayriye Cemil'e durumun yanlış anlaşıldığını zira uşağın kollarının çocuk taşıyacak kadar güçlü olup olmadığını kontrol etmek istediğini söyler. Hayriye, uşağın güçlü pazılarını över.

Tema

Yalanlar *Çocuğun Selameti İçin* adlı öyküde, çocukları dünyaya geldikten sonra birbirlerini aldatan ve bu konuda gülünç yalanlar söyleyen bir çiftin öyküsü anlatılmaktadır. Çocuğunun sütninesinin memesinden süt içen Cemil, sütnün kalitesini kontrol etmek amacıyla söyleyerek kendini savunur. Uşağın güçlü kollarıyla havaya atılırken görülen Hayriye de uşağın gücünü test etmek amacıyla bunu yaptığını söyleyerek kendini savunur.

AKŞAM PAZARI

Kişiler

Figani Efendi Evkaftan ayrılmış bir memurdur.
Kadın Uzun boylu ve şişman olan bir kadındır.
Kadın Narin ve sarı saçlı olan bir kadındır.

Detaylı Olay Örgüsü

Figani Efendi'nin İki Kadından Rahatsız Olması Sakin ve sıcak bir yaz günü Gülhane Parkı'ndaki ağaçlıklı bir köşede gözlerini kapayıp dinlenmeye çalışmakta olan Figani Efendi, kendisini sinekler rahatsız ettiğinden zaman zaman uyanmaktadır. Çevresindeki seslere de zaman zaman kulak kabartan Figani Efendi karşısına oturan iki kadının gülüşmelerine odaklanır. İlk bakışta onların ne türden kadınlar olduklarını anlayan Figani Efendi dinlenmeye devam eder.

Figani Efendi'nin Kadınlardan İntikam Alması Uzun boylu ve şişman olan kadın narin ve sarışın olana Nadir Bey'den ne kadar aldığını sorduğunda otuz lira cevabını alır. Uzun kadın sarışına Hüseyin Bey'den kırk lira aldığını söyler. Sarışın kadın daha önce Hüseyin Bey'den elli lira aldığını söyler. Daha sonra ne kadar para isteyecekleri konusunda tartışırlar. Onların konuşmalarından ve gürültülerinden rahatsız olan Figani Efendi zaman zaman gözlerini açıp onlara bakar. En sonunda iki kadın ücretleri epeyce bir düşürürler. Bunun üzerine Figani Efendi kadınların yanına gelip fiyat otuz kuruşa düşüğünde kendisine haber verilmesini ister. Ardından yerine geri döner ve kadınlara gülümseyerek uykuya dalmaya çalışır.

Tema

İntikam *Akşam Pazarı* adlı öyküde evkaftan ayrılmış olan Figani Efendi'nin, rahatsız olduğu iki kadından nasıl intikam aldığı anlatılır. Gülhane Parkı'nda dinlendiği sırada iki kadın arasında geçen diyalogdan ve onların gürültülerinden rahatsız olmuş olan Figani Efendi, konuya müdahil olup onlara iğneleyici bir söz söyleyerek intikam alır.

HALASKÂRLAR

Kişiler

İhtiyar Beyaz sakallı bir adamdır. Kızın babasıdır.
Kız İhtiyarın denizde boğulan kızıdır.

Anlatıda yer alan diğer anlatı kişileri şunlardır: Âlim, Hoca Efendi, Genç, İhtiyar Yahudi, Uzun Boylu Adam, Uzun Bıyıklı, esmer Genç, Gürbüz Adam, Tıknaz Adam, Doktor, Orta Yaşlı Bir Adam, Matruş Bir Genç, Bir Gmrk vd.

Detaylı Olay rgs

Genç Kızı Kurtarma Konusunda Tartışılması Kayalıklı bir deniz kenarında görülen ihtiyar, kızının denize dştgn ve onu kurtaracak birinin olup olmadığını feryat eder. Bir âlim kızın denize ne zaman, nasıl dştgn ve nasıl kurtarılacağını sorgulamaya başlar. Hoca efendi kızın denize düşmesinin ilahi takdir olduğunu ve onu kurtarmak için elden bir şey gelmeyeceğini söyler. Genç ise dünyadan hiçbir beklentisinin olmadığını ve denize atlayamayacağını söyler. İhtiyar kızının kurtarılması karşılığında değerli yzgn vereceğini söyler. İhtiyar Yahudi çevredekilere bu fırsatın kaırılmayacağını ve kızı kurtarmanın akıllıca bir hareket olacağını söyler. Kızın kurtarılıp kurtarılmaması konusunda tartışmaya devam edilir ve konu dallanıp budaklanır. Denize atlamak için harekete geçen gürbüz adama esmer genç, kendisinden çok iyilik grdgn, onun varsıl biri olduğunu ve denize atlamak istediğini söyler. Esmer genç denize atlayacağı sırada tıknaz adam ona sorumluluklarını hatırlatır ve hayatını tehlikeye atmaması gerektiğini söyler.

Genç Kızın Kurtarılamaması Denize atlamak isteyen bazı kişilere gülünç ve saçma nedenlerden engel olunur. En sonunda bir genç denize atlar ve kıza doğru yüzmeye başlar. Ancak hocalardan biri gencin niyetinin kötü olduğunu ve Müslüman bir kıza çıplak genç bir erkeğin dokunmaması gerektiğini söyler. Bunun zerine genç geri döner ve ne yapılması gerektiği konusunda konuşulur. En sonunda kız denizinden dibinden alınıp karaya çıkarılır. Ancak kız çoktan ölmüş ve babası da bayılmıştır.

Tema

Yabancılaşma *Halaskârlar* adlı öyküde, aslında oldukça basit çözümleri olan sorunlar karşısında toplumsal kesimlerin kendi üretmiş oldukları anlayışlar, görüşler, değerler, tabular, batıllar ve inançlar nedeniyle bir türlü soruna odaklanamaması ve içinde yaşadığı dünyaya yabancılaşması anlatılır. Kurtarıcıların kızı kurtarmak için yapmaları gereken şey çok basittir. Ancak çözümün nasıl sağlanacağı konusunda çok geç bir uzlaşı sağlanır. Uzun tartışmalar ve çekişmeler sonucunda kurtarıcılar ancak boğulan kızın cansız cesedini karaya çıkarabilirler.

HAVA TEBDİLİ

Kişiler

Zevc Zevce'nin eşidir.
Zevce Zevc'in eşidir.
Doktor ifti muayene ve tedavi eden doktordur.

Detaylı Olay rgs

Zevce'nin Hasta Olması Temmuz ayının ilk günlerinden bir akşamüstü Fatih'teki evinden Marmara Denizi'ni izleyen Zevc, görmüş olduğu manzarayı Zevce'nin de görmesini ister. Ancak Zevce Zevce'e, kendisiyle manzara izlemenin üzülmesine sebep olduğunu ve ertesine yıla sağ çıkmayacağını söyler. Zevce ciğerlerinden rahatsız olduğunu ve kiştan sonra bir kilo kaybettiğini söyler. Rahatsızlığının ciddi olduğunu söyleyen Zevce'nin doktora götürülmesine karar verilir. Yapılan tetkikler sonucunda Zevc ile Zevce'nin sağlığında herhangi bir sorun olmadığı tespit edilir. Ancak alınan sonuçlara güvenmeyen Zevce'nin bir de Feridun Paşa'ya görünmek istemesiyle gururu incinen Doktor ifti yeniden muayene eder. Bu defa Zevce'nin ciğerlerinde ve Zevc'in de kemiklerinde ufak sorunlar olduğunu söyleyen Doktor onlara hava tebdili için Bursa'ya gitmelerini önerir. Zevce Bursa'nın kalabalık ve gürültülü olduğunu öne sürerek adaya gitmeyi önerir.

Zevc'in Hasta Olması Adadan dönen çifti yeniden Doktor'un muayenehanesine gelir. Zevce sağlığına kavuşmuş olsa da bu sefer Zevc çok hastadır. Misafirlerden dolayđ çatı katında yatmak zorunda kalmış olan Zevc bronşit olmuştur. Yediklerini sindirme sorunu yaşadığından bağırsaklarında ve midesinde sorun olduğu düşünülür. Zevc'in gözleri kızarmış ve kulağında hem akıntı hem de sağırlık başlamıştır. Adadaki keskin taşlara basmaktan ayağında da bazı rahatsızlıklar vardır. Doktor

Zevc'e hastalığının tedavisi olduğunu söyler. Aldığı habere çok sevinen Zevce eşinin iyi bir tedaviyle birkaç aya iyileşeceğini ve ardından hava tebdili için yeniden adaya gidebileceklerini söyler.

Tema

Evlilik Hava Tebdili adlı öyküde, Zevc ile Zevce çiftinin evliliği anlatılmaktadır. Önemsiz bazı rahatsızlıklarını ileri sürerek hava tebdili alması gerektiğini söyleyen Zevce, doktor kontrolünün ardından hem doktoru hem de eşini adaya gidilmesi konusunda ikna eder. Ancak bu hava tebdili sırasında Zevc ciddi rahatsızlıklara yakalanır. Zevce iyileşmiş olsa da adadaki hava tebdili Zevc'i maddi ve manevi olarak tamamen tüketmiştir.

ŞÜPHELİ İSMİFAİL

Kişiler

İmam Mahallenin tutucu imamı kırk yıldır aynı görevi yapmaktadır.
Kız On altı yaşına girecek olan kız görünmez bir anlatı kişisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

İmamın Kızı Uyarması Mahallenin kırk yıllık imamı, yakında on altı yaşına girecek olan genç bir kıza bazı tavsiyelerde bulunur. İmam kıza gençlerle kırıştırdığını bildiğini ve yaptığı şeyin kendisi için iyi olmadığını söyler. Zira mahallelinin böyle davranışları uygun bulmayacağını dile getirir. İmamın söylediklerinden kızın, imamın kızının da erkeklerle kırıştırdığını söylediği anlaşılır. İmam kızına gereken cezayı vereceğini söyler.

İmamın Kıza Nasihat Vermesi Ardından imam aslında aşırı tutucu biri olmadığını ve münasip bir şekilde olduğu sürece kızların erkeklerle görüşmesine göz yumabileceğini söyler. Zira birbirleriyle görüşen genç kızlarla erkeklerin evlenebileceğini dile getirir. Ardından imam, kızın merhum annesinin başka erkeklerle görüştüğünü ancak mahallelinin onun bu durumunu kabul ettiğini söyler. Kızın annesi geceleri herkes uyuduktan sonra yabancı bir adamı evine aldığı dedikodusuyla tanınmaktadır. Ancak kızın annesi mahalledeki her erkeği sırayla evine alarak onları susturmayı başarmıştır. Son olarak imam kıza biriyle kırıştırmasının caiz olmadığını söyler.

Tema

Riyakârlık Şüpheli İsmifail adlı öyküde, on altı yaşına girecek olan genç bir kızın imam tarafından erkeklerle görüşmemesi konusunda uyarılması anlatılır. Mahalleli evlilik dışı gönül ilişkilerini hoş görmemektedir. Kızın annesi geçmişte yabancı bir erkeği geceleri evine almakla nam salmıştır. Ancak kızın annesi mahalledeki her erkeği evine almaya başlayarak baskılardan kurtulmuştur. Böylece mahallelinin değer yargılarında ve inanışlarında ne kadar kırılğan ve ikiyüzlü olduğu anlaşılır.

Kaynakça

Güntekin, Reşat Nuri. *Leylâ ile Mecnun*. İstanbul: İnkılap Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş., 2007.

Kanter, M. Fatih. *Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarında Yapı ve İzlek*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Fırat Üniversitesi, Elazığ: Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Yazar, Suat. *Reşat Nuri Güntekin'in Eski Hastalık, Ateş Gecesi, Değirmen Romanlarının Olay Örgüsü, Şahıslar Kadrosu, Zaman ve Mekân Bakımından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Beykent Üniversitesi, İstanbul: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2022.